

ΔΑΦΝΗ

Προσφορά αγάπης στον τόπο που μας γέννησε Έτος 12^ο Φύλλο 22^ο Απρίλιος 2010

Ο Χριστός... ξανασταυρώθηκε (σελίδα 5)

Εικόνες αιωνιότητας

Η φωνή μυστική
Όταν σε ονειρεύομαι
Αναγέννησης φως
Όχι επανάληψη αναγέννηση
έξω από μέρα κι από νύχτα.

Η ψυχή ελεύθερη
έξω από φως κι από σκοτάδι
Όχι ανάσταση αποκάλυψη
από χαράς φύσημα ελαφρό.

Όταν το όνειρο σου στο όνειρο μου
ζωντανεύει
οι δείκτες ευλαβικά σιωπούν
για να ακούσουν και ακούουν
μυστική μουσική σε ρυθμούς
αναγέννησης
όπου οι ώρες παρατείνονται
και ο χρόνος σταματά.

Πέρα από τον ήλιο πέρα από το φεγγάρι
σ' ένα άλλο σύμπαν... το δικό μας
μεθά η ζωή και συνεχίζεται.

«Των κρυστάλλων μνήμη» Εύα Λιάρου-Αργύρη

Πολιτιστικός, Επιμορφωτικός, Εκδοτικός Οργανισμός

Δαφνώνα Χίου

Αστική

Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία

*

Τεύχος 22, Απρίλιος 2010

*

ISSN: 1108-9016

*

<http://www.dafninet.gr/>

E-mail: info@dafninet.gr

*

Υπεύθυνος έκδοσης,
σύνταξη, σελιδοποίηση,
εκτύπωση, επικοινωνία, Copyright,
Βαγγέλης Ρουφάκης
Δαφνώνας, Χίος 82100

*

Τηλέφωνο: (22710) 78-353

Κινητό: 6942 026026

E-mail: vrufak@otenet.gr

ΣΥΝΟΙΚΙΕΣ

Στις συνοικίες σβήνουνε σιγά-σιγά τα φώτα
Απλώνουν οι γυναίκες μια κουρασμένη μέρα να στεγνώσει
Περνούν οι σκέψεις στα μικρά τα καλντερίμια ακροβατώντας
Μισάνοιχτα παντζούρια βρίσκουν, ψυχές ανήσυχες
π' αρνήθηκαν τον ύπνο
Γλιστρούν με δόσεις μιας χαμένης ευτυχίας
Στα προσκεφάλια με κεντίδια μιας προίκας ξεχασμένης
Κιτριτισμένης απ' του καιρού τη φλυαρία
Τότε ανοίγουν τα μισόκλειστά τους βλέφαρα οι ίσκιοι
Χαμογελούν ηδονικά μες στου καθρέφτη την απάθεια
Παραμορφώνοντας τα είδωλα μιας άλλης λογικής
Στο πορτατίφ μια τύψη περιφέρεται
Σαν πεταλούδα που γυρεύει να καεί μέσα στον κύκλο
Έξω σκυλιά ποδοπατούν τα ίχνη της συνήθειας
Στα υπολείμματα της μέρας αναζητούνε τη συνέχεια
Σιγά-σιγά στις συνοικίες σβήνουν οι αποδράσεις
Και μια παράφρονη σελήνη χορεύει μες στην έλλειψή της
Αύριο θα 'ναι μια μέρα βροχερή
Το είπε το δελτίο της βαθιάς υποταγής
Στα σπίτια θα κλειστούν τα μαραμένα κρίνα
Τα ξεθωριασμένα γιούλια και τα γιασεμιά
Θα βγάλουν απ' τα μπαούλα οι κυράδες
Να στρώσουν χράμια και κιλίμια στην ανία τους
Θα βγουν κι οι νοικοκύρηδες για το βραχνά του μεροκάματου
Με τα κασκέτα τους κρυστώνες της αζήτητής τους μοίρας
Σβήνουν σιγά-σιγά της μέρας ημιτελείς διαδρομές
Στις συνοικίες προβάλλει διαβατάρης ο Μορφέας με το
γαλάζιο του μανδύα
Αύριο, λέει, γι' αυτούς που ακούνε τη σιωπή των κεραυνών
Ο ήλιος απ' τη Δύση θα προβάλλει με τις ατίθασες, ξανθές του
μούγκλες
Μ' ένα ροδόχρωμο μαντίλι θ' απλώσει νέους ορίζοντες στα
πέλαγα
Ταξίδια νέα θ' ακουμπήσει μες στις καρδιές που δε
λησμόνησαν να φλέγονται

Ελένη Αρτεμίου Φωτιάδου

Β' Βραβείο στους Πανελλήνιους Δελφικούς Αγώνες Ποίησης
Δελφοί, Κυριακή 14 Ιουνίου 2009

*

Η Ελένη Αρτεμίου-Φωτιάδου γεννήθηκε στην Αμμόχωστο της Κύπρου. Εκπαιδευτικός με μεταπτυχιακές σπουδές στην Εκπαιδευτική Διοίκηση, εργάζεται ως Διευθύντρια σε σχολεία Δημοτικής Εκπαίδευσης. Ασχολείται με τη λογοτεχνία και με το τηλεοπτικό και ραδιοφωνικό σενάριο. Πήρε Α' βραβείο από τον Κυπριακό Σύνδεσμο Παιδικού και Νεανικού Βιβλίου για τις ποιητικές της συλλογές «Μικρά-μεγάλα μυστικά», «Είκοσι εννιά Ιούληδες», «Το ταξίδι του ήλιου στο φεγγάρι» και Α' βραβείο από τον Πανελλήνιο διαγωνισμό «Σικελιάνεια» για το παραμύθι της «Ο Μπαμπακένιος». Άλλα έργα της, «Χρόνος είναι και γυρίζεις», «Στη Λιακαδοχώρα», «Ο Πρωταθλητής».

Πάσχα, άνοιξη, αναμνήσεις κ.λ.π.

Πολύ νωρίς φέτος, το Πάσχα, τέσσερις τ' Απρίλη. Μετά την εβδομάδα του Θείου Πάθους, έρχεται η Ανάσταση, πηγή ελπίδας κι αναγέννησης.

Μαζί, ανάσταση κι αναγέννηση της φύσης.

Νωρίτερα λες και άφησε ο θεός του Άδη, την όμορφη Περσεφόνη να 'ρθει στον απάνω κόσμο.

Κι η Δήμητρα χαρούμενη, σκόρπισε λουλούδια στη φύση κι απολόχερα στ' όμορφο νησί μας, τη Μυροβόλο Χίο, όπως δικαίως την ονόμασαν.

Λαλάδες, ορχιδέες, κυκλάμινα, σπάρτα κι ένα σωρό άλλα αυτοφυή, σε συνδυασμό με τα τρια-

ντάφυλλα, τα γαρύφαλλα, το χιώτικο γιασεμί και πάνω απ' όλα, τα άνθη των εσπεριδοειδών με το μεθυστικό άρωμα, που μαγεύουν.

Το 1984 ήλθα στην Ελλάδα για πρώτη φορά, μετά από οκτώ χρόνια στην Αμερική. Φθάνοντας στην Αθήνα, η συγκίνηση ήταν μεγάλη. Όταν όμως στη Χίο βγαίνοντας από το αεροπλάνο με «τύλιξαν» τα αρώματα της χιώτικης άνοιξης (ήταν 18 Μαρτίου) δεν κρατήθηκα, με πήραν τα κλάματα.

Αυτήν την άνοιξη χαιρόμαστε όσοι έχουμε την ευτυχία

να ζούμε σε τούτον τον ευλογημένο τόπο, που όλες οι εποχές έχουν κάτι ιδιαίτερο να χαρίσουν.

Οι αναμνήσεις των παιδικών μας χρόνων τέτοιες μέρες, πολλές, ατελείωτες.

Δουλειές στο χωράφι για τους άνδρες, ετοιμασίες στο σπίτι εν όψη Πάσχα για τις γυναίκες, προσημονή της Μεγαλοβδομάδας και της Λαμπρής για τα παιδιά.

Οι άνδρες, παράλληλα με τις αγροτικές εργασίες είχαν την έγνοια να πάνε στο βουνό, να φέρουν ξύλα για το φούρνο, που έκανε... υπερωρίες.

Οι γυναίκες αφού άσπριζαν τουλάχιστο τις αυλές, αν όχι ολόκληρο το σπίτι, καθάριζαν, ζύμωναν κι έψηναν τα πασχαλιάτικα ψωμιά, τους «λαζάρους», τα κουλουράκια κι έβαφαν τα αυγά. Τα παιδιά, που δεν είχαν σχολείο για δυο ολόκληρες εβδομάδες, πολύ χαρούμενα. Από το Σαββάτο του Λαζάρου κάποια βοηθούσαν τον παπά στην κατασκευή των σταυρών από φοινικόφυλλα. Στις ακολουθίες του Νυμφίου και των Παθών, αγώνας για το ποιος θα κρατήσει τα εξαπτέρυγα, τη λαμπάδα, το θυμιατό κ.λ.π.

Κορίτσια και γυναίκες είχαν την ευθύνη να συγκεντρώσουν λουλούδια για το στεφάνι του Εσταυρωμένου, το στόλισμα του Επιταφίου και της Ανάστασης αντίστοιχα.

Τα μπομπάκια, επικίνδυνα πάντοτε, τότε άφηναν πολλούς ανάπηρους. Η φονική χλωρική που χρησιμοποιούσαν οι περισσότεροι, ευαίσθητη ύλη που προκαλούσε έκρηξη δια της τριβής, αφαιρούσε χέρια, πόδια και ζωές ακόμη.

Δοκιμαστικές «βολές» έφεπταν όλη τη Μεγάλη Εβδομάδα αλλά τη νύχτα του Σαββάτου όταν

άναβε ο φανός κι άρχιζαν οι κωδωνοκρουσίες, πύκνωναν. Το τι γινότανε στο Χριστός Ανέστη, δεν περιγράφεται. Τα ίδια και στη Μεσημεριανή Ανάσταση.

Άξιες αναφοράς και οι «παρέες» την ημέρα του Πάσχα. Παιδιά αλλά και μεγαλύτεροι, έπαιρναν τα φαγητά τους και κατά ομάδες έβγαιναν στην εξοχή. Παρόμοιες εξόδους έκαναν, αυτή τη φορά και οι μεγάλοι, το Νιότριτο, της Ζωοδόχου πηγής, του Θωμά και την... Πρωτομαγιά.

Επειδή όμως οι αναμνήσεις

δεν έχουν τέλος, ας επανέλθουμε στο σήμερα.

Σ' αυτό το τεύχος της «Δάφνης», δεν αρχίσαμε με τα στραβά, τα ανάποδα και τις συνήθειες γκρίνιες. Πάσχα σε λίγες μέρες και μόνο ευχές με την αγάπη μας στέλνουμε σε όλους.

Ποιήματα και πολλές φωτογραφίες θα βρείτε, δημοσίευμα του φίλου δημοσιογράφου Γιάννη Μιχαλάκη στον «Εθνικό Κήρυκα» Ν. Υόρκης, αφιέρωμα στο εγκαταλελειμμένο χωριό της Κυδιάντας και για τις εκδηλώσεις στο Δήμο Καλλονής που συμμετείχαμε. Χιώτικα αφηγήματα του αείμνηστου Πέτρου Μαρτάκη και μια όμορφη ιστορία από τη ζωή των Ελλήνων της Αμερικής. Το πρώτο μέρος από αφιέρωμα στη Χίο, του συνεργάτη μας Αντώνη Τενέδιου, δραστηριότητες του Σχολικού Κέντρου Καμποχώρων, το Ναύαγιο του Τιτανικού από έντυπο του '12, «επίκαιρο έντυπο» της δικτατορίας, επιστολές αναγνωστών κυπριακά παραμύθια και... Κώστας Χαλλιόρης. Σας ευχόμαστε καλή ανάγνωση, καλή υγεία και καλή Ανάσταση.

Βαγγέλης Ρουφάκης

Ένας συγχωριανός από τη Νέα Υόρκη

Χρονογράφημα του Γιάννη Μιχαλάκη στον Εθνικό Κήρυκα Νέας Υόρκης (5-10-2009)

Ημέρα εκλογών η χθεσινή, εγώ όμως έχω βαρεθεί τόσα χρόνια τώρα να γίνομαι κυρίαρχος λαός για μία μέρα κάθε τέσσερα χρόνια και κοροϊδοφορολογούμενος τον υπόλοιπο καιρό.

Αφήνω λοιπόν στους άλλους το χρέος της πολιτικής ανάλυσης και των προβλέψεων για το περιεχόμενο της κάλπης και επιστρέφω ξανά στη Χίο. Αυτή τη φορά, δεν θα πάω στο χωριό μου, αλλά σ' ένα όμορφο χωριό της Νότιας Χίου. Το Δαφνώνα. Εκεί ζει και δραστηριοποιείται ένας φίλος. Ο Βαγγέλης Ρουφάκης, με τον οποίο -εκτός των άλλων- μας συνδέει η εμπειρία της μετανάστευσης στην Αμερική.

Έντεκα χρόνια εγώ στη Νέα Υόρκη, τα περισσότερα από τα οποία στην Αστόρια, είκοσι χρόνια ο Βαγγέλης στο Μπρούκλιν, δεν έτυχε να γνωριστούμε.

Πριν δέκα περίπου χρόνια όμως, μια μέρα έφτασε στο σπίτι μου ένα περιποιημένο περιοδικό, με τον τίτλο «Δάφνη». Το διάβασα απνευστί που λένε. Γιατί ήταν καλογραμμμένο, με μεράκι και με ενδιαφέροντα θέματα. Από τότε, δυο φορές το χρόνο, η «Δάφνη» μου κάνει παρέα.

Το περιοδικό είναι έκδοση του Πολιτιστικού Επιμορφωτικού Εκδοτικού Οργανισμού Δαφνώνα Χίου, ψυχή του οποίου και εκδότης του περιοδικού είναι ο κ. Βαγγέλης Ρουφάκης.

Κατά το τελευταίο μου ταξίδι στη Χίο, είχα την ευκαιρία να περάσω ένα απόγευμα μαζί του, να συζητήσουμε και να ανακαλύψουμε τα κοινά, νεοϋορκέζικα βιώματα.

Το έχω γράψει και άλλη φορά, όποτε βρίσκομαι εδώ με άνθρωπο που έχει ζήσει στην Αμερική και ιδιαίτερα στη Νέα Υόρκη, αισθάνομαι σα να συναντώ ένα συγχωριανό μου. Και μπορώ να συζητώ ώρες ατέλειωτες μαζί του. Το ίδιο έγινε και με τον Βαγγέλη.

Γνωρίζοντας καλύτερα απ' εμένα τη Νότια Χίο, μας πήγε στον πανέμορφο όρμο της Κώμης. Πριν από λίγα χρόνια που είχα πάει στο ίδιο μέρος, μέρες του Αυγούστου, νόμισα ότι βρισκόμουν σε παραλιακό θέρετρο της Αθήνας. Τόσο μεγάλη ήταν η κυκλοφορία ανθρώπων και αυτοκινήτων. Άλλη η γεύση που πήραμε το Σεπτέμβριο. Ο τόπος άδειος, καθαρός, η θάλασσα ήρεμη και οι λίγοι ντόπιοι που συναντήσαμε εκεί, χαλαροί και πρόθυμοι να ανταλλάξουν μαζί σου δυο κουβέντες. Απ' εκείνες τις ζεστές κουβέντες που ξέρουν να λένε οι άνθρωποι της περιφέρειας όταν δεν τους κυνηγά το μεροκάματο.

Χρόνια είχα να σκαλίσω μνήμες, να θυμηθώ πρόσωπα και καταστάσεις που έζησα τότε στη Νέα Υόρκη.

Και να 'ναι καλά ο Βαγγέλης, με βοήθησε σ' αυτό το ταξίδι επιστροφής της μνήμης, μερικές φορές να συγκινηθώ και άλλες να οργιστώ για γεγονότα και ανθρώπους που έχω κλείσει στο χρονοντούλαπο της προσωπικής μου ιστορίας.

Ο κ. Βαγγέλης Ρουφάκης, αν και επέστρεψε σχετικά νέος στο χωριό του, δεν συνέχισε τις επαγγελματικές ασχολίες του. Προτίμησε να επιδοθεί σε πράγματα που αποτελούσαν τα όνειρα της ζωής του. Τη συμμετοχή του στα πολιτιστικά πράγματα του τόπου μας. Το διακηρύσσει μάλιστα και ο ίδιος, χαρακτηρίζοντας το περιοδικό «Δάφνη» ως «προσφορά αγάπης, στον τόπο που μας γέννησε».

Η προσπάθειά του αυτή δεν είναι ολάνθιστη. Ο δρόμος που ακολουθεί δεν στερείται από πικρίες και συγκρούσεις.

Μακάρι να έχει το κουράγιο, να συνεχίσει.

Νέκταρ και Αμβροσία

Ήθελα να 'ξερα,
αν στα επίσημα γκλασέ τραπέζια,
αυτοί που βγάζουν λόγους,
είχαν μπροστά τους φασουλάδα αχνιστή και
ρέγκες,
θα 'βγαζαν τέτοιους ανόητους λόγους;

Ήθελα να 'ξερα,
αν όσοι κουβαλιούνται,
με προσκλήσεις απ' την ίδια πάντα λίστα,
στα επίσημα σουφλέ τραπέζια,
φτάναν με το λεωφορείο της γραμμής,
θα 'βγαζαν και μαλ(θ)ακισμένους λόγους;

Ήθελα να 'ξερα αν,
αυτοί που χαλαρώνουν στα επίσημα τραπέζια
είχαν μπροστά τους τσικουδιά και κοκκινέλι,
θα 'τανε τόσο ηλίθια αποξενωμένοι απ' το
λαό μας,
βγάζοντας τόσο ξεδιάντροπους λόγους;

Γεώργης Διλιμπής

Ο Χριστός... ξανασταυρώθηκε

Του καπετάν Μιχάλη Καριάμη

Η πρώτη θωριά του τόπου, σου κόβει την ανάσα. Παντού βράχοι και πέτρες. Οι βράχοι μου το 'παν. «Είναι απολιθωμένοι καημοί και αναστεναγμοί γενιών που πέρασαν και πόνεσαν. Το ξέρεις πως είναι της γενιάς σου το πετρωμένο δάκρυ».

Άγονα, άγρια βουνά με μοναδικό στολίδι, λίγα ξερά φρύγανα κι αγκάθια. Τι άλλο ήταν επιτρεπτό εδώ για να φυτρώσει, χωρίς να βεβηλώσει τη ξερή γη; Χωρίς ο δροσερός βλαστός, που αναίτια και με αναίδεια θα φύτρωνε για να στολίζει και να εκμαυλίζει τον τόπο της γύμνιας, προσβάλλοντας και αθετώντας τους νόμους της σκέψης και τη θέληση του Πλάστη μας.

Αλλεπάλληλοι όμοροι κόλποι και όρμοι, σου δίνουν την απάντηση, πως κράτησε η ζωή σ' αυτόν τον τόσο αφιλόξενο, κρανίου τόπο. Πάνω που θες να ρωτήσεις, «που πάω», μικρές οάσεις αποσπούν τις σκέψεις σου εναλλάσσοντας την έκπληξη με τον θαυμασμό: Θόλος, Παντουκειός, Λαγκάδα, όπου και η παράκαμψη για τον προορισμό μας, που δεν είναι άλλος απ' τον ερειπιώνα του μαρτυρικού χωριού, της απροσκήνητης, της αντάρτισσας, «Άγιας Κυδιάντας».

Σα φτάσεις στην πανέμορφη Λαγκάδα και γυρίσεις πλάτη, στις λάγνες και απατηλές προκλήσεις της πλανεύτρας θάλασσας, θα δεις μπροστά σου μια μικρή πράσινη πινελιά σε σχήμα ελαιόδεντρων. Μια πατημασιά καλλιεργήσιμης γης, με την βαρύγδουπη ονομασία... Κάμπος! Λίγο πιο πέρα, εκεί που σταματά η γη, ορθώνεται μπροστά σου απειλητικά σαν τον Κέρβερο, τον φύλακα της πύλης του Άδη, μικρός οικισμός, τ' Αγρελωπό! Από δω και πέρα ξεκινά ο ανήφο-

ρος ή ποιο καλά, ο Γολγοθάς. Τριγύρω σου άγονες κλεισούρες. Κρανίου τόπος. Δεν θα πρέπει να ψάξεις σε άλλο τόπο της Χιως, για να βρεις τα αρχαία Καύκασα! Ένας στενός ανηφορικός δρόμος, φτιαγμένος άλλες εποχές, με πολύ κόπο, ιδρώτα και αίμα σε παίρνει από τη ζωή και σε φέρνει σε άλλη διάσταση. Όλα εδώ σε φοβίζουν. Ακόμα και το άκουσμα των τοπωνυμίων σου φέρνουν ρίγη. «Άγριος ή Κακός ποταμός». «Μακελόγκρεμα». Ακόμα και τ' «Απόθεμα» σε κάνει να νοιώθεις τον κόπο της αβάσταχτης πεζοπορίας και πως εδώ πρέπει να πάρεις μια ανάσα. Να ξαποστάσεις. Η ερευνητική ματιά, αγωνιά να βρει στους τριγύρω πέτρινους γίγαντες μια σπιθαμή γης. Απελπισία. Εδώ είναι ο τόπος της γύμνιας. Ο τόπος των μαρτυριών και των παθών.

Κοιτάς απορημένος κι αναρωτάς να μάθεις αν εδώ έζησαν ποτέ άνθρωποι. Προτού ρωτήσεις, μετανιώνεις για το άστοχο της ερώτησης. Την απάντηση τη δίνουν οι αμέτρητες πεζούλες με τις ξερολιθιές. Αγώνας και ανάγκη ανθρώπων να ζήσουν σε αυτά εδώ τα κακοτράχαλα βουνά. Σε τούτον εδώ τον κακορίζικο τόπο! Έργα ανθρώπων σκληρών κι απροσκήνητων. Ανθρώπων περήφανων καθ' εικόνα και ομοίωση, με τους βράχους και τα απάτητα βουνά τους.

Σαν ήτανε παιδιά, αντί για παραμύθια τους μάθαιναν πως εδώ πάνω, στα «Σπάρτινα» και στο «Ρημόκαστρο», χτίστηκε η πρώτη στον κόσμο ελεύθερη πολιτεία των σκλάβων, που με αρχηγό τους τον Δρίμακο, οροθέτησαν τον πρώτο παγκοσμίως καταγεγραμμένο κοινωνικό ξεσηκωμό, όπως μας ιστορεί ο Νυμφόδωρος ο Συρακούσιος. Κάποια χρόνια μετά, νέος ξεσηκωμός αυτή τη

Ι. Ναός Αγίου Ιωάννου Κυδιάντας

«Σήμερα κρεμμάται επί ξύλου...»

φορά εναντίων των Περσών. Η ναυμαχία της Λάδης κι η ύπουλη αδελφική επιδρομή του Ιστιαίου στα Κοίλα. Οι «Σωροί της Γριάς», διάσπαρτοι παντού εδώ κοντά, δε θα είναι τίποτα άλλο από βάσανο και κολαστήριο ανθρώπων που χρόνια μετά, τα ονόμασαν, «καταναγκαστικά έργα».

Τα άγρια θηρία δε σταμάτησαν ποτέ εδώ, να κυνηγούν τα ανυπεράσπιστα θύματά τους. Είχανε μορφές ανθρώπων κι άλλαζαν μόνο τα ονόματά. Τη μια, τους έλεγαν Άραβες. Την άλλη Φράγκους, Γενοβέζους, Βενετσιάνους ή Καταλανούς. Άλλες φορές τους λέγανε Αλτζερίνους ή Τούρκους, μ' ένα όνομα γενικά, «άπιστους»!

Τόποι μαρτυρίου τα «Κοίλα», η «Χορεύτρια», η «Άγια Κυριακή». Μια ζωή, στο «περίμενε το κακό», μ' ένα ραβδί, ένα μπόγο με το λιγοστό βιος κι ένα μικρό παιδί παραμάσχαλα, να ξεκόβεις, ν' αλαργεύεις των ομματιών σου. Μακριά. Η συμφορά, δεν έχει ποτέ σταματημό!

Ήρθανε πάλι μαύρες μέρες πόνου αφανισμού και θλίψης. Στο μεγάλο ξεσηκωμό του γένους, σαν που τα γράφει ο ναύαρχος Τομπάζης, ετούτοι εδώ οι άνθρωποι, μαζί με τους Βρονταδούσους ήταν οι μόνοι που άκουσαν κι απάντησαν στο σάλπισμα της λευτεριάς και το πλήρωσαν ακριβά.

Πριν προλάβουν να πουν «Δόξα τω Θεώ», η γη συθέμελα σείστηκε και ταραχτηκε. Η γη σχίστηκε. Ήρθε ο μεγάλος, ο δεύτερος χαλασμός!

Περάσανε και φύγανε. Τούρκοι, πείνα και Γερμανοί, για να ακολουθήσει ο αδελφοκτόνος σπαραγμός. Δεν ήταν πως κόπηκαν κόκκινες παπαρούνες και ζωές, μόνο και μόνο για τις ιδέες τους από χέρι αδερφικό, γιατί λέει, οι άλλοι ήθελαν να λάμπει πάνω από το χωριό «ο νοητός ήλιος της δικαιοσύνης». Το φρικτό είναι πως τότες χτύπησαν πίσώπλατα και την «Άγια Μάνα Πατρίδα» κι η Κυδιάντα χάθηκε παντοτινά! Παντού Σταυροί, μόνο σταυροί...

«Ότε κατήλθες προς τον θάνατον...»

Πριν λίγα χρόνια, υπακούοντας στο κάλεσμα της ψυχής, μια χούφτα ανθρώπων άσημων και ταπεινών, δώσαμε λόγο τιμής κι υπόσχεση, κάθε Μεγάλη Παρασκευή, το χάραμα του φωτοδότη να μας βρίσκει στο «χωριό». Σκοπός μας, η σπορά ελπίδας για ζωή. Η ανάδειξη μνήμης και απόδοση τιμής σε αυτόν τον τόπο και τους ανθρώπους του, που από καιρό έπαψαν να ζουν εδώ. Καταφέραμε αυτές τις μέρες, να δηλώνουμε «παρών», ενωμένοι σα μια ψυχή. Όλοι εμείς. Παιδιά, εγγόνια, ανθρώπων των καιρών του μίσους, της οργής και της συμφοράς. Όλοι μαζί, αγαπημένοι, πιασμένοι χέρι-χέρι. Απόγονοι θητών, θυμάτων, μα και του «Ισκαριώτη». Σφιχταγκαλιασμένοι, με μια φωνή, στέλνουμε στις εσχατιές του κόσμου, μήνυμα αγάπης και ομόνοιας. Διαλαλούμε ευαγγελιζόμενοι έναν κόσμο καλύτερο χωρίς φόβους, μίση και πάθη.

Κόντρα στην παγκοσμιοποίηση, τονίζουμε την ταυτότητά μας, την αέναη συνέχεια ηθών, εθίμων, γλώσσας, καταγωγής, συγγένειας κι ότι άλλο μας ενώνει, από αυτόν εδώ τον ρημαγμένο τόπο και τους ανθρώπους του.

Αποβραδís Μεγάλης Πέμπτης, η σκέψη όλων είναι στραμμένη στο αύριο. Νωρίς, με το χάραμα της πιο «μεγάλης ημέρας», οι μύστες της ιδέας νοιώθοντας την έλξη του σκοπού, ξεκινάν ανηφορίζοντας το δρόμο. Αυτό σημαίνει την έναρξη των ετήσιων «δρώμενων της Κυδιάντας».

Λίγα, άγρια πούλουδα της άγιας γης, θα 'ναι το μοναδικό στόλισμα της συμβολικής ταφής του Πανάγιου, του Ταπεινού, Θεανθρώπου.

Μέσα στους πολλούς συμβολισμούς, αυτών των λίγων, μα δραματικών ωρών, η πορεία προς την εκκλησιά του βιγλάτορα Άγιου Γιάννη, συμβολίζει ανάγκη γνώσης ταυτότητας.

Επιστροφή στις ρίζες μας, στις προαιώνιες κοιτί-

...ο Εσταυρωμένος παραδίδεται σε ένα μικρό παιδί...

δες των γενεών μας. Οι κτύποι της καμπάνας του Αγίου Ερημίτη, συμβολίζουν το ελπιδοφόρο κάλεσμα γνώσης για ανάμνηση πατρίδας και ανθρώπων. Άνδρες γυναίκες και παιδιά, θα ετοιμάσουν την εκκλησιά. Θα φροκαλίσουν. Θα ανάψουν καντήλες και κεριά. Αφού σταυροκοπηθούν με περίσσιο σεβασμό και προσκυνήσουν τις παμπάλαιες θαμπές εικόνες, θα αρχίσουν το στόλισμα του Επιτάφιου και ακολούθως θα αρχίσουν οι πένθιμες ωδές του Επιτάφιου θρήνου. Η κορύφωση του δράματος με τους συμβολισμούς του.

Οδύνη για τα Πάθη του Σταυρωμένου Χριστού. Οδύνη για τους δικούς μας χαμένους στις θάλασσες του κόσμου ή οπουδήποτε αλλού. Οδύνη για τους αδικοχαμένους από χέρι αδελφικό. Οδύνη για την Κυδιάντα και για κάθε χωριό που έσβησε και χάθηκε από προσώπου γης. Ταφή Κυρίου ταφή πατρίδας και ταυτότητας. Παράλληλα, ταφή και λήθη σε όσα μας πόνεσαν και μας διαχώρισαν.

Το σκοτάδι της εκκλησιάς θα το διαδεχθεί ελπιδοφόρο φως με την έξοδο του επιτάφιου στον αυλόγυρο. Συμβολικά κι αισιόδοξα το καθάριο φως, πάντα θα διαλύει το σκοτάδι και τα παρελκόμενά του. Ακολουθούν τρεις βόλτες γύρω από την εκκλησιά. Ο πρώτος γύρος είναι αφιερωμένος, στην αόρατη κουστωδία που μας ακολουθεί αντάμα, κατά βήμα. Σε όλους αυτούς που κάποτε έζησαν εδώ μα έφυγαν για το μεγάλο τους ταξίδι. Ο δεύτερος γύρος, είναι η δικαίωση για όλους εμάς που ζούμε και συμμετέχουμε στα δρώμενα της Κυδιάντας. Ο τρίτος γύρος, ανήκει στην ελπίδα. Στην διαδοχή, στους ερχόμενους, τους ανθρώπους της αύριον. Στην τελευταία βόλτα γύρω από την εκκλησιά, ο εσταυρωμένος παραδίδεται σε ένα μικρό παιδί, αισιόδοξο μήνυμα ελπίδας για συνέχεια. Όταν η κουστωδία των ζωντανών αντικρίσει την αντίπερα ακτή με τις χαμένες πατρίδες, συμβολι-

κά ο σταυρός υψώνεται στην μνήμη των ομόδοξων ψυχών που μένουν αλειτούργητες εκεί.

Οι τρεις βόλτες γύρω από την εκκλησιά πέρα από την τριήμερη Ταφή και Ανάσταση, συμβολίζει τον αναπόσπαστο κορμό της Πατρίδας, της Εκκλησιάς και του Λαού.

Σαν τελειώσει η περιφορά, στιβαρά ή τρεμάμενα χέρια συνταξιούχων ναυτικών, σηκώνουν τον επιτάφιο ψηλά για να περάσει το εκκλησίασμα από κάτω, συμβολίζοντας ότι όλοι οι θνητοί τυγχάνουν της προστασίας της Θείας Σκέπης. Προσμένοντας Ανάσταση Χριστού, προσμένουμε ανάσταση αδελφών, αγαπημένων, αλλά κι επιστροφή ανθρώπων. Ξαναζωτάνεμα πατρίδας.

Η έλλειψη ιερέα συμβολικά δείχνει ότι εάν θέλεις να κάνεις κάτι καλό, τίποτα δε σε σταματά.

Εμπρός λοιπόν, άνθρωποι με καταγωγή από κάθε εγκαταλελειμμένη γωνιά της Ελλάδας. Ορίσετε την Μεγάλη Παρασκευή σαν ημέρα μνήμης του ρημαγμένου σας χωριού. Ανοίξτε την εκκλησιά του και με μια σύνοψη και ένα αγιοκέρι χαρίστε του ζωή και μνήμη.

Στην αντίπερα πλευρά του χωριού, το μνημείο της Εθνικής Αντίστασης δηλώνει θυσία ανθρώπων που χάρισαν τη ζωή τους για ένα κόσμο ορατό. Στην αποδώ πλευρά κάτω από την εκκλησιά υπάρχουν τα οστά αυτών που μαρτύρησαν για την πίστη τους και ένα κόσμο ιδεατό. Είναι αυτοί οι αγνοί, οι αθώοι που ζουν για την εκκλησία και όχι από την εκκλησία! Πάντα αντίθετες παράμετροι.

Μεγάλωσα πολύ, για να καταλάβω ότι όσο θα υπάρχουν άνθρωποι και αντιθέσεις, ο Χριστός θα ξανασταυρώνεται.

Το τέλος του κόσμου θα έλθει μόνο, όταν κάποια εποχή, «εις τους αιώνες των αιώνων», οι άνθρωποι θα σταματήσουν να σταυρώνουν και να σταυρώνονται. Αμήν.

Πλήθος προσκυνητών-νοσταλγών

Χορωδία...

Στην όμορφη Λέσβο

Δεν πρόλαβα να γυρίσω από το Δαφνώνα Ξάνθης που είχα επισκεφθεί τους φίλους μας για λίγες μέρες (με μικρή «καθυστέρηση» στην Αθήνα) τον περασμένο Οκτώβριο και μου τηλεφώνησε η κ. Μάρω Ματθαίου, συνεργάτης και φίλη από την Κύπρο που ζει και δραστηριοποιείται μεταξύ Λέσβου, Χίου και Κύπρου για να με προσκαλέσει να παραστώ στις εκδηλώσεις «Κύπρος-Λέσβος, επίσκεψη και γνωριμία».

Ο Δήμος Καλλονής, σε συνεργασία με τις Πολιτιστικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού της Κύπρου, οργάνωσαν την επίσκεψη τεσσάρων Κυπρίων συγγραφέων, εκπροσώπων του Συνδέσμου Παιδικού και Νεανικού Βιβλίου Κύπρου που ήταν:

Ο Πρόεδρος του Συνδέσμου Κώστας Κατσώνης με τη σύζυγό του Τασούλα, η Αντιπρόεδρος Φλώρα Τιμοθέου με το σύζυγό της Πάμπο, η Γραμματέας Ελένη Αρτεμίου-Φωτιάδου και η συγγραφέας Μάρω Κουσιάππα με τον σύζυγό της Ανδρέα. Στην διοργάνωση των εκδηλώσεων συμμετείχαν ο Εκπολιτιστικός Θεατρικός Όμιλος Καλλονής, η Λέσχη Ανάγνωσης «Ιφιγένεια» και οι Εκδόσεις «Καρπασσιάννα-Πολιτισμός», της κ. Μάρως Ματθαίου.

Παράλληλα με τα εγκαίνια της Βιβλιοθήκης-Εκθεσιακού Χώρου «Ματθαίος Γαζάλ», της κ.

Ματθαίου, εγκαινιάστηκε και η έκθεση «Ο γύρος του κόσμου μέσα από το παιδικό-νεανικό βιβλίο» και η έκθεση φωτογραφίας «Η Κύπρος μέσα από τα μάτια του Λεωνίδα Γκέκιου».

Με τον Κυπριακό Σύνδεσμο, είχαμε έλθει σε επαφή στο παρελθόν δι' αλληλογραφίας και μέσω της κ. Ματθαίου, για επίσκεψή τους στη Χίο (εύχομαι να πραγματοποιηθεί σύντομα). Ήταν λοιπόν ευκαιρία να γνωριστούμε από κοντά.

Κυριακή απόγευμα της 25^{ης} Οκτωβρίου έφτασα

στη Μυτιλήνη και ξεπερνώντας κάπου το όριο ταχύτητας, έφτασα στην Καλλονή την ώρα που ο Μητροπολίτης με τη συνοδεία του ανέβαιναν τα σκαλιά της βιβλιοθήκης.

Την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους πολλοί επίσημοι και πλήθος κόσμου.

Μετά τον αγιασμό ακολούθησε λιτή τελετή, ανταλλαγή δώρων και οι παρευρισκόμε-

Ο Μητροπολίτης Μηθύμνης κ.κ. Χρυσόστομος τελεί τον αγιασμό των εγκαινίων

νοι θαύμασαν τα εκθέματα, συνεχάρησαν τους διοργανωτές και γεύθηκαν μεζεδάκια και ποτά.

Η Νίκη Λογγίου Υπεύθυνη της Δημοτικής Πινακοθήκης Μυτιλήνης, πήρε ούζο Στουπάκη που είχα μαζί μου και κέρναγε τους καλεσμένους. Ο καθηγητής μουσικής Βασίλης Μούσκουρης πήρε την Κιθάρα του κι έπαιξε ωραία κομμάτια.

Στο Δημοτικό Θέατρο Καλλονής, ο Πολιτιστικός Σύλλογος Πολιχνίτου «Ο Μπάλος» παρουσίασε

Ο Λοχαγός Τεθωρακισμένων Θεοχάρης Πελέκος βραβεύει την κ. Μάρω Ματθαίου

Ο Δήμαρχος Καλλονής Δημ. Φαναραδέλλης ανταλλάσσει δώρα με τον Πρόεδρο του ΣΠΝΒΚ Κώστα Κατσώνη

με αδελφούς Κυπρίους

την παράσταση «Αφλουγή σ' γειτονιά», τραγούδησαν και χόρεψαν παραδοσιακούς χορούς.

Ακολούθησε δείπνο σε ταβέρνα στη Σκάλα Καλλονής και όταν φθάσαμε στα ωραία δωμάτια που μας είχε εξασφαλίσει ο Δήμος Καλλονής, αφεθήκαμε ευχαριστημένοι στην αγκαλιά του Μορφέα. Από την επομένη ξεκίνησε η βόλτα στο νησί, με ξεναγό και φύλακα άγγελό μας, τον Πρόεδρο του ΕΘΟΚ κ. Ιγνάτιο Καζαντζόγλου.

Καρύνη με τις τοιχογραφίες και τον πλάτανο του Θεόφιλου, Αγιάσος με γεύμα στο «Σταυρί» του φίλου «Παπέλ», Πλωμάρι, Άντισσα, Σίγρι...

Στη Μονή Υψυλού, δεν ακολουθήσαμε εγώ, η Μάρω κι ο συνεργάτης της Σταύρος Κασσιώτης, γιατί πήγαμε στο Σκαλοχώρι όπου και συναντήσαμε τους συνεργάτες μας Αντώνη Τενέδιο, Μιχάλη Βαθρακούλη κι άλλους φίλους.

Το βράδυ της Τρίτης, αποχαιρετήσαμε του φίλους, τους συντελεστές των ωραίων αυτών εκδηλώσεων και χωρίσαμε, αφού το πρωί οι Κύπριοι αναχωρούσαν νωρίς για τη Μεγαλόνησο και εγώ με τη Μάρω έπρεπε να πάμε στη Μυτιλήνη, να συναντήσουμε άλλους φίλους και το απόγευμα να αναχωρήσω για Χίο. Κι από τις σελίδες της «Δάφνης», οφείλω να ευχαριστήσω θερμά το Δήμαρχο Καλλονής, όλους τους φορείς, τον κ. Ιγνάτιο Καζαντζόγλου και τη

φίλη Μάρω Ματθαίου, για την απaráμιλλη φιλοξενία. Επίσης τους φίλους Κυπρίους για την όμορφη και δημιουργική μας παρέα.

Όταν το πρωί φτάσαμε στη Μυτιλήνη, επικοινωνήσαμε με τον ποιητή, φίλο και συνεργάτη Χρυσόστομο Γελαγώτη και τη Νίκη Λογγίου όπως είχαμε συνεννοηθεί.

Ημέρα παρέλασης (28 Οκτωβρίου) και κόσμος πολύς είχε κατεβεί στην παραλία. Μετά την παρέλαση κι αφού ήπιαμε το καφεδάκι μας, φύγαμε για τη σκάλα Λουτρών όπου δοκιμάσαμε θαλασσινές λιχουδιές και ουζάκι... Μυτιλήνης αυτή τη φορά, που το τιμήσαμε δεόντως.

Η πρόταση της Νίκης να επισκεφθούμε τη «Στέγη Μικρασιατικού Πολιτισμού» βρήκε σύμφωνη την παρέα και με ένα τηλεφώνημά της, η Υπεύθυνη του Μουσείου Ευθαλία Τουρλή, άνοιξε το Μουσείο και έκανε μια θαυμάσια ξενάγηση. Οι

πολλές ερωτήσεις του Χρυσόστομου και η δική μου βιασύνη, δεν την πτόησαν.

Κατά την έξοδο, συναντήσαμε τον κ. Σταύρο Βαλαχή, τον άνθρωπο που είχε την έμπνευση για την δημιουργία αυτού του Μουσείου και παραμένει η ψυχή του.

Στο ταξίδι της επιστροφής, αλλά και τώρα ακόμη, αναπολώ το όμορφο εκείνο τετραήμερο.

Βαγγέλης Ρουφάκης

Σταύρος Κασσιώτης, Ιγνάτιος Καζαντζόγλου, Κώστας Κατσώνης, Ανδρέας Κουσιιάπας, Μάρω Ματθαίου, Μάρω Κουσιιάπα, Ελένη Αρτεμίου, Πάμπος και Φλόρα Τιμοθέου, Τασούλα Κατσώνη

Η όμορφη συντροφιά μας στο Σίγρι με φόντο το λιμάνι, μετά από μια καταπληκτική ξενάγηση στο Μουσείο του Απολιθωμένου Δάσους

Ο Πρόεδρος του ΕΘΟΚ Ιγνάτιος Καζαντζόγλου θαυμάζει το ειδώλιο που μόλις του χάρισε ο κ. Κώστας Κατσώνης

Οι συνεργάτες μας στο Σκαλοχώρι Λέσβου Αντώνης Τενέδιος (αριστερά) και Μιχάλης Βαθρακούλης

Ποιητικό αφιέρωμα στην Άνοιξη

Τη ροδισμένη αυγούλα χαιρετίζει
τ' αηδόνη, όπου στα δέντρα μέσα ψάλλει,
η λεμονιά η πολύκαρπη, που ανθίζει,
το ρόδο με τα ασύγκριτα του κάλλη.

Το πράσινο, το ολόξανθο χορτάρι
το μυρωμένο αφήνει ανασασμό του,
χαμόδεντρο και δέντρο και βλαστάρι
την ευωδιά του ανθόβολου του πρώτου.

Τ' αέρι πνέει γλυκά, μισοσβησμένο,
στα δάση, στα βουνά, στα περιγιάλια,
κι ένα τραγούδι αφήνουν μαγεμένο
θάλασσες και στεριές αγάλια-αγάλια.

Κι εκεί που λαμπερώτατο προβαίνει
των αστεριών τ' αστέρι στον αιθέρα,
ξαναγεννιούνται μες στην οικουμένη
τα πλάσματα, που χαίρονται τη μέρα.
«Συντρίμματα» Μιλτιάδης Μαλακάσης

*

Τώρα που του Αιγαίου τα νησιά
την πράσινη τους βαλαν φορεσιά
κι ανοίγοντας τα μάτια οι παπαρούνες
βγαίνουν απ' του χειμώνα τη χωσιά.

Τώρα που στου σπιτιού μου την κολώνα
ξύπνησε και τυλίγεται σαν φίδι
κι ο ναρκωμένος γέρικος κισσός,
φωνή της γης διαβαίνει στον αιώνα:
—«απ' τη μοσχοβολιά του ανθοβολώνα
της άνοιξης γεννήθηκε το φως».—

Και του νησιού μου οι αύρες λαγκεμένες
θα πάνε μεσ' τα μύρα φορτωμένες
ρήγισες στις αγάπης το θρονί...
νιόγαμπρος απ' τ' ανθόστρωμά του ο κάμπος
ξύπνησε μέσ' της άνοιξης το θάμπος
κι αστράφτουν από φως οι ουρανοί.

Παντού χαρά και δύναμη και σφρίγος
και μέσα μου παράξενο ένα ρίγος
την κουρασμένη μου ύπαρξη δονεί
και λέγω: —«θεέ μου ας ήμουν κισσός
να βγαίνω από τη νάρκη του χειμώνα
μια παπαρούνα στις ζωής το φως
και στις ανθένιας άνοιξης το θάμα
να γίνει κι η λαχτάρα μου σκοπός
κι ας είναι της χαράς το γέλιο κλάμα».

«Λευκή Βίβλος»

Κώστας Χαλλιορής

Έτσι τους βλέπω εγώ τους κήπους.

Στον κήπο απόψε μου μιλεί μια νέα μελαγχολία.
Βυθίζει κάποια μυγδαλιά τον ανθοχαμόγελό της
στου βάλτου το θολό νερό. Και η θύμηση της νιότης
παλεύει τόσο θλιβερά την άρρωστη ακακία...
Εξύπνησε μια κρύα πνοή μες στη σπασμένη σέρα,
όπου τα ρόδα είναι νεκρά και κάσα η κάθε γάστρα.
Το κυπαρίσσι, ατελείωτο σα βάσανο, προς τ' άστρα
σηκώνει τη μαυρίλα του διψώντας τον αέρα.
Και πάνε, πένθιμη πομπή λες, της δεντροστοιχίας
οι πιπεριές και σέρνονται τα πράσινα μαλλιά τους.
Οι δύο λατάνιες ύψωσαν μες στην απελπισία τους
τα χέρια. Κι είναι ο κήπος μας κήπος μελαγχολίας.

Κώστας Καρυωτάκης

*

Ο Μάρτης φέρνει παγωμένες φωτιές.
Στο άνυδρο φως με βυθίζει ένας
γερμανικός χειμώνας.

Η Άνοιξη είναι μια ορχήστρα χρωμάτων
κι εγώ ο σκοτεινός θεατής
άγνωστος μέσα στο πυκνό ψύχος,
παρατηρώντας την επιδρομή της εσπέρας
στα οροπέδια τ' ουρανού.

Η Άνοιξη είναι το αίμα των ποταμών
που ορμούν με τη μανία της νιότης μου
ο θάνατος στην εκτυφλωτική ορμή του.

Η Άνοιξη είναι ένα εμβατήριο τίγρεων
που κομματιάζει το μυαλό μου
καθώς ανθίζει το ατσάλινο φως.
«Ανιχνευτές» Αναστάσης Βιστωνίτης

*

Έστησε ο ρήγας ο Καιρός στις μυγδαλιάς τους κλώνους
ξόβεργες έστησε πολλές και δίχτυα μεταξένια
μη στου Φλεβάρη καρτερεί τις παγωνιές πουλάκια,
μη της σκλαβιάς λαχτάρησε ν' ακούσει το κελάϊδι;
Μηδέ πουλάκια καρτερεί, μηδέ σκλαβιάς κελάϊδι,
μιαν Κόρη αποθύμησε ξενιτεμένη χρόνο
κι εδώθε του 'παν θα διαβεί στο πατρικό να πάει.
Πρώτη νυχτιά και δεύτερη χαμένο το καρτέρι,
στην τρίτη ο ύπνος πήρε τον γλυκός ως την αυγούλα.
—Ξύπνα, ρήγα μου, ξύπνησε, στις μυγδαλιάς τους
κλώνους
επιάσθη η κόρη η όμορφη στα ολόλευκα ντυμένη
και τα πουλιά στήσαν τρελλό γύρω της πανηγύρι.

Αργης Κόρακας

«Χιώτικα Αφηγήματα»

Του Πέτρου Ι. Μαρτάκη

Από το ομώνυμο βιβλίο
του Περιοδικού «Δάφνη»

Στον Κάμπο της Άνοιξης

Μεγάλη Εβδομάδα στον Κάμπο! Τον με θυμιανούσικη πέτρα λειτουργημένο.

Κύματα κωδωνοκρουσιών χαρμολύπης που ξεχύνονται λες και από τις πορτοκαλιές, τα κυπαρίσσια, τις κουκουναριές και τις φλαμουριές.

Σύνθεση από ψαλμωδίες, κωδωνοκρουσίες, αρώματα μεθυστικά των πορτοκαλανθών. Χρώματα και σχήματα της φαντασίας του Θεού, του πόνου και του ταλέντου τ' ανθρώπου!

Και, το πότερο, των αιώνων, παλιό καιρό, φαναράκια να μετακινούνται από τα περιβόλια προς τις εκκλησιές. Ιλαρό κεντρομόλο συνακτίνωμα. Στα στεναδάκια, στους ποταμούς και στ' αρυάκια και στα στρατάκια των περιβολιών πρόσβασης στα σπίτια, λειτουργεί και σήμερα με τα ηλεκτρικά φαναράκια. Ο διαχρονικός Κάμπος δίνει και σ' αυτά ιλαρή αίγλη.

Στη σκηνογραφία χρώματα και αρώματα των ανοιξιάτικων λουλουδιών που τα κορίτσια, κανηφόρα, μεταφέρουν να στολίσουν τους επιτάφιους, όχι τόσο για να ετοιμάσουν την ταφή του Ιησού αλλά για την «ένδοξόν Του ανάστασιν»!

Όλη η Μεγάλη Εβδομάδα έξαρση δοξολογίας που συνεπαίρνει τους θνητούς, αναπέμπεται από το λαό του Κάμπου και μελωδεΐται στον Άγιο Λουκά, Άγιο Χαράλαμπο και Φάρκαινα το Χριστό και τον Άγιο Βλάση, στον Άγιο Πολύκαρπο, τη Στρατήδαινα, την Αγιοδεκτεινή, την Συριώτισσα, τον Άγιο Γιάννη Βουδομάτη, την Αγία Αναστασία, τον Άγιο Γιώργη Μπαζακλή, την Παναγιά Παχιά, τον Άγιο Γιώργη Σταφυλά, τον Άγιο Γιώργη Χατζή-Λουκή, την Παναγία Κοκοροβιλιά, την Αγία Βάσσα, τον Άγιο Γιάννη τ' Αμέρη, τον Άγιο Τρύφο, τον Άγιο Γιώργη Σεκιάρη, τον Άγιο Σίδερο Πετροκοκκίνου, τον Άγιο Θεόδωση των Σπηλαδιών και ψηλά στον Αγ. Νικόλα-Προφήτ' Ηλία του Γρου!

Ένας ανοιξιάτικος λυρικός ναός όλος ο Κάμπος! Και ένα εκκλησίασμα «εν αγαλλιάσει»!

Παιδάκια, έφηβοι, νέοι, νέες, μάνες, κύρηδες, ασπρομάλληδες, γέροντες με βακτηρία. Σταυροκοπιούνται μέσα στα λιβανωτά και τα αρώματα της φύσης, με τη λαμπάδα ή το ταπεινό κεράκι στο χέρι: Δεύτε, τέκνα του Κάμπου, λάβετε φως! Και του χρόνου με το καλό.

Η χαρά τ' Αγίου Γιωργιού

Η Μπατού, με τις γειτόνισσες και ενορίτισσες και την Ελέγκω όσο κρατούσαν ακόμα τα πόδια της κι έβλεπαν τα μάτια της, ανηβαίνανε τις παραμονές του Ευαγγελισμού και τ' Αγίου Γιωργιού, που λουτουργούντανε η εκκλησιά, Άγιος Γιώργης, στην κορφή του απέναντι λόφου και την εκαθαρίζανε. Την ασβέστωνα, την εσφουγγάριζαν κι έτριβαν με «μπράσσο» για να γυαλίσουν τα μπρούτζινα σκεύη της.

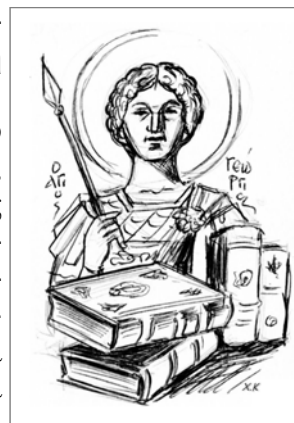
Τα παιδάκια ετρέχανε γύρω από τη Μπατού και μέσα στο στίλβωμα των μαναλιών, η φαντασία τους δημιουργούσε και αποθήκευε, για όλη τος τη ζωή θησαυρούς!

Η θέα από 'κει πάνω, του καταπράσινου Κάμπου, κάτω, με τις πορτοκαλιές και τα καλλωπιστικά δέντρα! Πέρα η επίπεδη παραθαλάσσια περιοχή Λευκωνιά, του Κονταριού και πιο πέρα η θάλασσα και μετά ο Τσεσμές στην απέναντι χερσόνησο με τα ανοιχτογάλαζα και γκριζαβουνά της και τα μαρτυρικά της ιστορίας της.

Όλα μπαίνανε μέσα στις ψυχές των παιδιών και φαίνεται και της Μπατούς. Αλλά και των πιο μεγάλων σίγουρα. Και γι' αυτό ήταν, που ευτή η δουλειά στον Άγιο Γιώργη την ευχαριστούσενη τη Μπατού. Την εδιασκεδάζενη. Αυτό το κατάλαβενε ύστερα από χρόνια που τα σκέφτοντανε έδευτά στο κρεβάτι της πριν την πάρει ο ύπνος κι είχεν όρεξη να τα δηγάται και στα εγγόνια της.

Ένα-δυο παλιά βιβλία των ψαρτάδω ήταν στις θήκες των αναλογιών και στα ντουλάπια τος. Τα εσώφυλλα των στακωμάτων ήταν ατύπωτα κι απάνω τος, στις διάφορες εποχές, είχαν γραφτεί σημειώσεις με μολύβι, για διάφορα, που ήτανε κάποιας σημασίας γεγονότα, όπως σεισμοί, ανυδριές, φωτιές και άλλα με τις χρονολογίες τος.

Η Μπατού, ήβλεπενε τον Πετρή το γιο της Αποστολίας, της γειτόνισσάς της, που είχενη μανία με τα γράμματα και περιέργειες να τις διεβάζει και να τις ξεσηκώνει σ' ένα δικό του τετράδιο και της ήρεσενε.

Πασχαλινή ανταρσία

Από το βιβλίο του Γιάννη Μιχαλάκη «Μπρουκλιώτικα» Νέα Υόρκη 1980

«Ανέστη Κύριος και πεπτώκασι δαίμονες!» φωνάζει ο παπα-Γιάννης, ανεβασμένος στην Αναστάσιμη εξέδρα, που στήνεται κάθε χρόνο έξω από την εκκλησιά, ενώ ο Κώστας με σπρώχνει.

—Σπάσε πλάκα, που ο Σταμάτης θα μας ξαναπεί το παραμύθι της γριάς χωριανής του με τους «πεντακόσιους δαίμονες».

Του ρίχνω πλάγια ματιά. Είναι απορροφημένος, μετουσιωμένος. Δε μπορώ να ξεχωρίσω αν είναι από θρησκευτική κατάνυξη ή κάνει τα γλυκά μάτια σε μιαν ξανθούλα απέναντι.

«Αναστάσεως ημέρα λαμπρυνθώμεν λαοί», συνεχίζουν οι ψάλτες, μα ποιος τους προσέχει. Μερικοί θερμόαιμοι ανταλλάσσουν φιλιά, κάποιοι πιο σοβαροί, απλές χειραγίες, ένας αστείος λέει:

—Σοβαρά, ρε, αναστήθηκε. Το είπανε στα νιους, να πούμε, ενώ οι πιο βιαστικοί παίρνουν το δρόμο της επιστροφής.

—Να μη χυλώσει η μαγειρίτσα, να κοιμηθούμε νωρίς, έχουμε να ψήσουμε το πρωί το αρνί στη σούβλα. Σε λιγότερο από δέκα λεπτά, οι δρόμοι άδειασαν. Δεν έμειναν παρά κάτι τσόφλια κόκκινων αυγών, τα ξύλα και τα υπολείμματα από κάποιες τρακατρούκες κι εμείς.

Τι δουλειά έχουμε τώρα, τρεις λαθραίοι εργένηδες στην εκκλησιά, που έτσι και μπορούμε μέσα κινδυνεύουν να πέσουν οι πολυέλαιοι;

Ας όψεται ο Κώστας. Βραδυνή βάρδια κι οι τρεις θα το περνούσαμε στα μουγκά το πράμα, αν από την Παρασκευή, πριν του Λαζάρου, δεν άρχιζε να μας... περνάει τους χαιρετισμούς.

«Άγγελος πρωτοστάτης, ουρανόθεν επέεεεμφη, ειπείν τη θεοτόκω το χαίρει!»

Στην αρχή ταραχτήκαμε από την ξαφνική ευλάβειά του, μετά του βάλουμε τις φωνές.

—Σκάσε ρε, που γκαρίζεις σα γάδαρος.

Οι λιγοστοί πελάτες γέλασαν.

—Γκρήκ τσέρτζ, είπε κάποιος, και έκανε έναν Καθολικό σταυρό.

Δεν είχε γαϊδουρινή φωνή ο Κώστας. Αντίθετα έψαλλε σωστά. Στο χωριό του ήταν βοηθός στο ψαλτήρι, τα 'ξερε απ' έξω.

Από κει και πέρα, του κόλλησε έμμονη ιδέα. Κάθε βράδυ, όταν τέλειωνε ή μεγάλη φασαρία και αραίωναν οι πελάτες, άρχιζε τις ψαλμωδίες. Τον Νυμφίο, το τροπάρι της Κασσιανής, τον Επιτάφιο, μέχρι που Μεγάλη Τετάρτη βράδυ, πήγε στην κουζίνα, έδεσε δυο σκούπες σταυρωτά, μπήκε στο μαγαζί τελετουργικά ψάλλοντας το «Σήμερα κρεμάται επί ξύλου...».

Στην αρχή συνεχίσαμε να τον πειράζουμε. Σιγά-σιγά, όμως, η νοσταλγία μας προπήρε και πιάσαμε να ψάλλουμε μαζί του, να λέμε ιστορίες από τα χωριά μας. Πώς ανάβαμε φωτιές από κλεμμένα κλαδιά να περάσει ο Επιτάφιος, πώς φτιάχναμε τρακατρούκες από κεφάλια σπύρων που βάζαμε μέσα σε θηλυκό κλειδί και πυροδοτούσαμε με πρόκα, πώς κλέβαμε κουλούρια και κόκκινα αυγά των μανάδων μας.

Τ' αφεντικό μας, τσιγκούνης πρώτης κατηγορίας, που ν' ακούσει, όταν του είπαμε να κλείσει το μαγαζί το βράδυ της Ανάστασης.

—Αστειεύεστε ρε; Μας αποκρίθηκε. Αστειεύεστε που θα κλείσω το μαγαζί; Πώς να το κλείσω που δεν έχω κλειδιά; Τα πέταξα μέσα στη τρούπα του υπονόμου όταν τ' αγόρασα. Δεν κλείνει το μαγαζί.

Κι είχε δίκιο. Δέκα χρόνια το 'χε το μαγαζί ανοιχτό, 24 ώρες, επτά μέρες τη βδομάδα.

Το βράδυ του Μεγάλου Σαββάτου, κάναμε την ανταρσία.

—Άκου μόποση, του είπαμε, δε ξέρομε τι θα κάνεις, εμείς απόψε, ώρα έντεκα με μία, δε δουλεύομε. Κανόνισε την πορεία σου.

Κοκκίνισε, ήταν έτοιμος να μας διαβολοστείλει, μετά σκέφτηκε πως τέτοια μέρα και ώρα δεν έβρισκε εργάτες, ηρέμησε.

—Γιατί, ρε σεις;

—Θα πάμε στην Ανάσταση.

Έβαλε τα γέλια.

—Πότε γίνετε καλοί Χριστιανοί;

—Άκου αφεντικό, μίλησε για όλους μας ο Κώστας, εδώ μέσα ζούμε σα μουλάρια. Δε λέμε, μας πληρώνεις. Αλλά απόψε να πούμε, είναι Λαμπρή, δε γίνεται, γιου νο;

—Και το μαγαζί;

— Δούλεψε εσύ.

—Μα εγώ...

—Ξέρομε, ξέρομε. Σε περιμένει η παρέα για πόκα. Για δυο ώρες, όμως φοργκέρετ. Άμα θέλεις δηλαδή. Άμα δε σ' αρέσουμε, πάρε τις ποδιές σου και χαίρετε.

Μόνο πού δεν έκλαιγε. Μέχρι τις 11 που δουλέψαμε, όλα τα βάσανά του μας τα είπε, πόσο σκληρά δούλεψε για να φτιάξει τούτο το μαγαζί, πόσα τράβηξε από την Εβραία που παντρεύτηκε για να πάρει την πράσινη κάρτα, πώς κατάφερε να του μείνει η πόκα μοναδική διασκέδαση και διέξοδο στη μοναξιά που τον έζωνε. Δεν μας λύγισε. Κι έντεκα παρά πέντε, πετάξαμε τις ποδιές

πλυθήκαμε πρόχειρα, του πετάξαμε ένα «γεια χαρά», μπήκαμε σ' ένα ταξί και νάμαστε στον Άγιο Δημήτρη να κουτσομπολεύουμε τους γύρω, να ψάχνουμε για τρακατρούκες που δε σκεφτήκαμε ν' αγοράσουμε από πριν.

—Τι κάνουμε τώρα;

—Πάμε για το μαγαζί;

—Αστειεύεσαι; Τώρα που τον μαντρώσαμε το μούργο, άσε τον να δουλέψει λιγάκι, θα 'χει και κέρδος τη χασούρα της πόκας. Εμείς θα κάνουμε πασχαλιά.

—Πώς;

—Ξέρω 'γώ; Κάτι θα βρούμε.

Πήραμε τους δρόμους της Αστόριας. Από κάπου μας ήρθε τσίκνα ψημένου αρνιού. Μπήκαμε σε μια ελληνική ταβέρνα.

—Φέρε αυγά κόκκινα, φέρε και μαγειρίτσα, φέρε και ψητό αρνί, φέρε και κρασί, φέρε απ' όλα.

Τα τρία βδομαδιάτικα στη τσέπη μας ήταν χοντρούτσικα για ένα ξεφάντωμα. Πιο πολύ πεινούσε η ψυχή μας, παρά το στομάχι μας.

Ύστερα τραβήξαμε για τα μπουζούκια. Πράμα παράξενο, είμαστε μερεμένοι [παντρεμένοι]. Μέχρι που ήρθε και η τραγουδίστρια και την κάτσαμε δίπλα μας, σαν αδερφή μας, τη φιλήσαμε στο μάγουλο, ζητούσαμε την ανθρώπινη ζεστασιά, όχι το γυναικείο κορμί.

—Χρόνια πολλά αδέρφι, καλή πατρίδα.

Κάποτε, μέσα στην παραζάλη του μυαλού από το μπέρδεμα του κρασιού με το ουίσκι, θυμηθήκαμε και την υπόσχεση να είμαστε πίσω στη μία. Μα ήταν πια κοντά πέντε το πρωί. Ξαναμπήκαμε σε ταξί και γυρίσαμε.

Ησυχία. Ο Σταμάτης που ήταν πιο σουρωμένος απ' όλους μας, έκατσε στο σκαμπό του κάουντερ και χτύπησε τα χέρια αλά Ελληνικά.

—Μικρέ, τρεις καφέδες μαύρους, σκέτους.

Πήγε ν' ανοίξει το στόμα του τ' αφεντικό, να μας βρίσει που αργήσαμε, μα δεν πρόλαβε. Του έδειξα τις τρεις λερές ποδιές μας διπλωμένες στην άκρη.

—Τρεις καφέδες μαύρους, σκέτους και γρήγορα, επανάλαβε ο Σταμάτης. Έβγαλε ένα πεντοδολάρο, το πέταξε πάνω στο κάουντερ και συμπλήρωσε:

—Τα ρέστα δικά σου. Και μη ξεχνάς πως ο πε-

«Αναστάσεως ημέρα λαμπρυνθώμεν λαοί...»

λάτης έχει πάντα δίκιο.

Έκαμε την ανάγκη φιλοτιμία τ' αφεντικό και χαμογέλασε.

—Άντε ρε μπαγάσηδες, να 'χετε χάρη που είσαστε καλά παιδιά. Χρόνια σας πολλά ρε και καλή πατρίδα. Και μας έδωσε το χέρι.

—Χριστός Ανέστη, μπόση, του αποκριθήκαμε πιο ήρεμοι. Και φρόνιμα, ξεχνώντας τους καφέδες, μπήκαμε στην κουζίνα, πετάξαμε τα σακάκια και ξαναβάλαμε τις άσπρες μπλούζες της δουλειάς.

Καταιγίδα αγάπης

Διψούσε για μια αγάπη η ευγενική ψυχή
όπως διψάει για βροχή το ξερό χώμα.
Κι έφτασε κάποτε η αγάπη η ποθητή
που θα 'ταν ευλογία για ψυχή και σώμα.

Όμως δεν ήρθε σαν βροχή ευεργετική,
αλλά σαν θύελλα, σαν άγρια καταιγίδα
ήτανε μια ζηλότυπη αγάπη, «κτητική»,
που μάχονταν με μια ψυχή χωρίς ασπίδα...

Ο κήπος ήτανε παράδεισος σωστός
με πλούσια βλάστηση, ανθούς κι οπωροφόρα.
Μ' απόμεινε ένας άγριος τόπος λασπερός,
σαν πέρασε από πάνω του μια τέτοια μπόρα.

«Τραγούδια της μοναξιάς και της αγάπης»

Το γυμνό της σώμα

Μύρο της νιότης σε αλάβαστρο ακριβό,
με μια μικρή ραγισματιά: τα δύο χείλη.
Μοιάζουν δυο στίχοι από ποίημα ερωτικό.
Μια των αγγέλων σφαιλιστή ωραία πύλη.

Ορθή, μ' ολόγλυφα τα πόδια торνευτά:
ή καθιστή -και στα μαλλιά τα δυο της χέρια,
με τα «πανσέληνα» τα γόνατα κλειστά,
να σου χαμογελά και να πετάς στ' αστέρια.

Το σώμα της μια παναρμόνια μουσική.
Λαιμός και μέση και λαγόνες: βιολοντσέλο.
Ακούς το θρόισμα του φύλλου απ' τη συκή,
μα και τα σείστρα των μαστών που λεν «σε θέλω»!

Ιάσων Ευαγγέλου

Οικογένεια Αντώνη και Μαρίας Μανωλιά

Οικογένεια Γιώργη και Ειρήνης Μισιριώτη

Παντελής και Αμαλία Ρουφάκη με τα παιδιά τους Χρυσό, Κοστή (πατέρα μου) και Γιάννη (ο Βαγγέλης ήταν στην Αμερική)

Οικογένειες από τον Δαφ

Μερικές φωτογραφίες από οικογένειες του χωριού μας. Οι περισσότεροι από τους εικονιζόμενους, έζησαν από τον 19^ο μέχρι και τον 20^ο αιώνα. Οι πιο πολλοί έφυγαν και δεν τους γνωρίσαμε ούτε

Νικόλας και Αγγελού Ξενιάδη με τα παιδιά τους Μανώλη, Μαρίκα και Αγγέλα

Από την οικογένεια Παναγιώτη και Αγγελικής Νεαμονίτη

Οικογένεια Αντόνη και Αγγέλικας Παπανικολάκη

νώνα μιας άλλης εποχής...

εμείς οι μεγαλύτεροι. Ας είναι η μνήμη τους αιωνία.
Από τους νεώτερους, λίγοι που είναι ακόμα μαζί
μας, μετριούνται στα δάκτυλα του ενός χεριού.

Φωτογραφίες-κείμενα Βαγγέλη Ρουφάκη

Ο Παναγιώτης Φιριπής με τα παιδιά του
Αλέκο, Ιωάννα και Κώστα

Σταύρος και Θεοδώρα Χαβιάρα, με τα παιδιά τους
Ειρήνη, Γιώργη, Μαρία και Γιάννη

Του συνεργάτη μας
Αντώνη Τενέδιου,
Σκαλοχώρι, Λέσβου

Μικρή ξενάγηση στις ομορφιές και Περιηγητές και ξένοι επισκέπτες περιέγραψαν

Είναι γεγονός αναμφισβήτητο ότι οι ομορφιές της μυροβόλου Χίου κατέπληξαν τούς ξένους περιηγητές που επισκέφθηκαν κατά καιρούς το νησί. Εγώ προσωπικά πήγα πολλές φορές στην όμορφη Χίο. Μου αρέσει πολύ, όπως και οι φιλοπρόοδοι άνθρωποί του.

Αφιερώνω το παρόν άρθρο στο φίλο μου Βαγγέλη Ρουφάκη εκδότη του περιοδικού «Δάφνη» από το Δαφνώνα Χίου, καθώς και στους απανταχού Χιώτες φίλους (άνδρες και γυναίκες).

Χρήσιμα Γεωγραφικά και Ιστορικά στοιχεία

Το νησί της Χίου βρίσκεται περί τα 25 μίλια νοτιοδυτικά της Λέσβου. Είναι το πέμπτο σε έκταση νησί της Ελλάδας (842 τετραγωνικά χιλιόμετρα). Έχει συνολικό μήκος ακτών 213 χιλιόμετρα. Ο πληθυσμός της κατά την απογραφή του 1991 ήταν 51.060 κάτοικοι. Το νησί είναι ορεινό στα βόρεια και λοφώδες στα νότια. Υπάρχουν μερικές διάσπαρτες μικρές εύφορες πεδινές εκτάσεις. Στα νότια του νησιού βρίσκονται τα περίφημα Μαστιχοχώρια (Πυργί, Καλλιμασιά, Νένητα κλπ). Έχει αρκετά υψηλά βουνά όπως το Πεληναίο που έχει ύψος 1297 μέτρα. Το Όρος 1186 μέτρα και άλλα μικρότερα.

Το νησί έχει σχήμα επίμηκες. Το κλίμα είναι εύκρατο και υγιεινό. Δροσερό το καλοκαίρι και ζεστό το χειμώνα. Ακόμα ηπιότερο είναι το κλίμα στα νοτιότερα μέρη του νησιού. Καλλιεργούνται πολλά στρέμματα εσπεριδοειδών καθώς και τα φημισμένα μαστιχοδέντρα.

Ο μεγάλος πλούτος του νησιού προέρχεται από το εμπόριο και τη ναυτιλία. Από τη Χίο κατάγονται πολλοί μεγάλοι εφοπλιστές.

Πολλοί κάτοικοι του νησιού από αρχαιοτάτων χρόνων ασχολήθηκαν με το εμπόριο και τη ναυτιλία. Ακόμα και σήμερα οι Χιώτες εφοπλιστές επανδρώνουν τα πλοία τους με Χιώτες ναυτικούς.

Εκτός από τη γεωργία και τη κτηνοτροφία (γνωστή είναι η χιώτικη ράτσα προβάτων) αρκετά μεγάλο εισόδημα έχει η Χίος από τη περίφημη και μυρωδάτη μαστίχα. Χαράσσουν τους κορμούς των μαστιχοδέντρων. Ο οπός που βγαίνει στερεοποιείται. Ξηραίνεται με τον αέρα και αποτελεί τη φυσική μαστίχα.

Η παρουσία της Χίου στα Γράμματα και τις Τέχνες υπήρξε αρκετά μεγάλη.

Από τα παλαιότερα χρόνια καλλιεργήθηκε στη Χίο η Ομηρική παράδοση. Χιώτες ραψωδούσαν (απάγγελαν) τα Ομηρικά Έπη (Ομήρου Ιλιάδα και Οδύσσεια).

Από τη Χίο κατάγεται ο φιλόσοφος Μητρόδωρος. Οι Σοφιστές αδελφοί Διονυσόδωρος και Ευθύδημος. Ο ποιητής Θεόκριτος. Ο ρήτορας Λικύμνιος. Ο ιστορικός Θεόπομπος. Ο αστρονόμος Οινοπίδης που υπολόγισε ότι το έτος έχει 365 ημέρες. Ο γεωμέτρης Ιπποκράτης που 150 χρόνια πριν από την Ευκλείδη έγραψε το πρώτο βιβλίο γεωμετρίας. Ο γεωπόνος Αγαθοκλής που από τα βιβλία του έπαιρναν στοιχεία πολλοί Ρωμαίοι συγγραφείς.

Σημαντική ώθηση στη διάδοση της Αρχαίας Ελληνικής Γνώσης έδωσε ο μεγάλος Χιώτης Αδαμάντιος Κοραής. Ξενιτεμένος στο Παρίσι μετέφρασε και εκτύπωσε βιβλία πολλών Αρχαίων Ελλήνων Συγγραφέων.

Η Χίος παλαιότερα ήταν γνωστή με τα ονόματα: Πιτυούσα, Οφιούσα, Αιθάλη, Μάκρυσ. Η Μυθολογική Παράδοση αναφέρει ως πρώτο οικιστή της τον γιο του Διονύσου και της Αριάδνης Οινοπίωνα. Έφθασε στο νησί με Κρήτες και διέδωσε το Μινωικό Πολιτισμό και τη καλλιέργεια της αμπέλου. Σύμφωνα με το μύθο η Χίος έλαβε το όνομα από την κόρη του βασιλιά Οινοπίωνα την όμορφη Χιόνα.

Παλαιός χάρτης της Χίου (1630)

Αποψη του Βροντάδου (γκραβούρα του 1876)

στη νεότερη ιστορία της Μυροβόλου Χίου

με τα ωραιότερα λόγια το όμορφο νησί

Παλαιότεροι κάτοικοι της Χίου λέγεται ότι ήταν οι Πελασγοί, που έφθασαν από τη Θεσσαλία. Ήταν και οι Κάρες και οι Λέλεγες. Αργότερα έφθασαν οι Άβαντες από την Εύβοια και μετά οι Ίωνες. Πέρα από τη Παράδοση και τη Μυθολογία οι αρχαιολόγοι λένε ότι τη Χίο την κατοίκησαν για πρώτη φορά άποικοι πριν από το 6.000 π. Χ. Πολύ αργότερα περί το 1000 π. Χ εγκαταστάθηκαν στο νησί οι Ίωνες.

Η Χίος από τον 7^ο έως τον 4^ο αιώνα π. Χ. γνώρισε πολύ μεγάλη ανάπτυξη. Από τον 3^ο αιώνα π. Χ. και μετά έγινε η επικράτηση του Μεγάλου Αλεξάνδρου και των Επιγόνων του. Τον 2^ο αιώνα π. Χ. η Χίος προσχώρησε στους Ρωμαίους. Ευνοήθηκε λόγω της φιλορωμαϊκής της πολιτικής. Τον 4^ο αιώνα μ. Χ αποτέλεσε μέρος της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας. Το 1346 υποδουλώθηκε στους Γενουάτες και μετά στους Τούρκους.

Τον 11^ο αιώνα μ. Χ ιδρύθηκε η Νέα Μονή που έμελλε να παίξει σπουδαίο ρόλο στη θρησκευτική, πολιτιστική και οικονομική ζωή της Χίου.

Το 1821 ο άνεμος της Λευτεριάς φύσηξε στη σκλαβωμένη Ελλάδα. Αναθάρρησαν και οι Χιώτες όταν έφθασε στο νησί από τη Σάμο ο Λυκούργος Λογοθέτης με 4500 παλικάρια. Το πλήρωσαν όμως πολύ ακριβά. Το 1822 ο αιμοχαρής σουλτάνος έστειλε 7.000 στρατιώτες στη Χίο, που είχε τότε περί τις 100.000 κατοίκους. Οι τούρκοι στρατιώτες άρχισαν τη σφαγή αδιακρίτως. Έσφαζαν τον κόσμο επί 15 ημέρες. Έσπειραν τον όλεθρο και τη καταστροφή στο μυροβόλο νησί. Σκότωσαν περί τους 25.000 άμαχους Χιώτες αδιακρίτως ηλικίας. Εξανδράπιδισαν το νησί και πήραν σκλάβους άλλους τόσους και περισσότερους κατοίκους που τους πούλησαν στα σκλαβοπάζαρα της Ανατολής. Τελικά διασώθηκαν περί τους 40.000 και όσοι

πρόλαβαν και έφυγαν στα γύρω νησιά. Τη φοβερή σφαγή του άμαχου πληθυσμού την απεικόνισε ο διάσημος Γάλλος ζωγράφος Ευγένιος Ντελακρουά με τον ομώνυμο πίνακά του. Ο διάσημος Γάλλος συγγραφέας Βίκτωρ Ουγκώ έγραψε το περίφημο ποίημα του με τίτλο «Το ελληνόπουλο». Η σφαγή της Χίου συγκλόνησε τους λαούς της Ευρώπης. Η Χιώτες ονόμασαν τη φοβερή σφαγή «Χαλασμό».

Μετά τη φοβερή σφαγή του πληθυσμού του νησιού που έγινε στις 30 Μαρτίου 1822 το νησί ερήμωσε. Όσοι κάτοικοι είχαν γλιτώσει επέστρεψαν στο νησί μετά το 1832. Προσπάθησαν να απομακρύνουν τα συντρίμια και να αρχίσουν μια νέα ζωή. Η ζωή άρχισε και πάλι να βρίσκει το δρόμο της. Όμως νέα φοβερά δεινά χτύπησαν τη Χίο με τον τρομερό σεισμό του 1881 που είχε επίκεντρο τα Νένητα και τη Νότια Χίο που οι Χιώτες ονόμασαν «Καταστροφή».

Κατά καιρούς τη Χίο έπληξαν φοβεροί σεισμοί. Για παράδειγμα το 17 μ. Χ. όταν η Χίος βρισκόταν υπό Ρωμαϊκή κατοχή επί αυτοκράτορος Τιβερίου, συνέβη τη νύχτα σφοδρός σεισμός που κατέστρεψε το νησί και σημαντικές πόλεις της Μικράς Ασίας (Σάρδεις, Σίπυλος, Μαγνησία, Τήμνος, Φιλαδέλφεια, Απολλωνίδα, Αιγαίς, Ιεροκασάχεια, Μοστήνη, Μύριννα, Κύμη, Λαοδίκεια και Θυάτεια).

Το φοβερό αυτό σεισμό τον αναφέρουν αρχαίοι ιστορικοί και συγγραφείς όπως: Στράβων, Τάκιτος, Πλίνιος ο Σεκούνδος ο Πρεσβύτερος, ο Σουετώνιος και άλλοι. Όπως ανέφεραν, «υπερμεγέθη όρη κατεκάθησαν. Τα πρώην ομαλά εφάνησαν κατόπιν απόκρημνα. Οι άνθρωποι καταφεύγοντες εις ύπαιθρον όπως σωθώσιν, κατεπίνοντο υπό αυλάκων ανοιγομένων υπό τους πόδας των και βαράθρων και σχισμών...».

Το μάζεμα της μαστίχας (γκραβούρα του 1880)

Η πόλη της Χίου (γκραβούρα του 1730)

Μετά την καταστροφήν εξέλαμψεν πυρ. Ο αυτοκράτορας Τιβέριος και η Ρωμαϊκή Σύγκλητος γενναίως συνέδραμε τους παθόντας...

Το χωριό Νένητα είναι ένα από τα μεγαλύτερα χωριά της Νότιας Χίου. Απέχει 17 χιλιόμετρα από τη πρωτεύουσα και έχει θέα τα Μικρασιατικά παράλια. Το χωριό χτίστηκε τη Μεσαιωνική εποχή όπως και τα περισσότερα Μαστιχοχώρια. Και σήμερα διατηρεί τη Μεσαιωνική του αρχιτεκτονική. Η παραλία της Βοκαριάς είναι ωραιότατη και αποτελεί το «Παράδεισο» της περιοχής αυτής του νησιού. Δίπλα στα Νένητα υπάρχει το περίφημο γυναικείο Μοναστήρι των Παμμεγίστων Ταξιαρχών που ιδρύθηκε το 1305.

Ο σεισμός του 1881 με επίκεντρο τα Νένητα.

Αντιγράφουμε ένα απόσπασμα από τη περιγραφή του καταστρεπτικού σεισμού του 1881 που έπληξε τη Χίο και είχε επίκεντρο τα Νένητα.

«...Απαίσιος, καταστρεπτική, φρικώδης ανέτειλε δια την Χίον η Κυριακή της 22 Μαρτίου. Ακριβώς την 1 και 50 μ.μ. σεισμός μετά βοής διευθυνόμενος απ' ανατολών προς μεσημβρίαν διαρκέσας δε μόλις 4 δευτερόλεπτα, σφοδρώς διέσεισε το έδαφος εκ του βάθους προς τα άνω. Είτα επηκολούθησε φρικτός κλονισμός λαβών ημικυκλοτερές σχήμα ελλείψεως. Αμέσως εις την πρώτην δόνησιν ο θάνατος διεχύθη πολλαχού υπό την τρομερωτέραν αυτού μορφήν. Μέγα μέρος των οικοδομών κατέρρευσε. Η πόλις δε άπασα και πλείστα όσα χωρία διεσεισθησαν εκ θεμελείων. Αι ακολουθήσασαι δονήσεις αποπεράτωσαν

το έργον της καταστροφής επισωρεύσασαι θύματα επί θυμάτων, τα οποία ετάφησαν υπό τα ερείπια ζώντα ή συντετριμμένα.

»Εν μια στιγμή οι κήποι της πόλεως και τα πέριξ υψώματα κατελήφθησαν υπό πλήθους του οποίου η θέα εσπάραττε και την σκληροτέραν καρδίαν. Πανικός, φόβος είχε καταλάβει πάντας. Αι δονήσεις εκ διαλειμμάτων εξηκολούθουν ισχυραί ή ασθενείς συνοδευόμεναι από μηκυθμόν υποχθόνιον. Ολόκληρος δε η Χίος μακρόθεν εφαινετο κεκαλυμμένη υπό νεφέλης καπνού. Είναι αδύνατον να περιγραφεί η πρώτη νύξ της καταστροφής. Η εσπέρα έκλινεν. Αλλ' ουδεμία ουδαμόθεν προ της επιούσης ανεμένετο βοήθεια.

»Αν και ο Άγγλος τηλεγραφετής με προφανή κίνδυνον της ζωής του ενώ το Τηλεγραφείον κατέρρευε, κατόρθωσε να ειδοποιήσει τα συμβαίνοντα εν Κωνσταντινουπόλη και εν Σμύρνη πριν διακοπεί η τηλεφωνική επικοινωνία. Οθεν εις τον άξιον και προς το καθήκον του αφοσιωμένον τούτον υ πάλληλον οφείλεται η έγκαιρος αποστολή βοηθημάτων εις άνδρας και ζωοτροφίας και η διάσωσης πολλών τεθαμμένων υπό τα ερείπια.

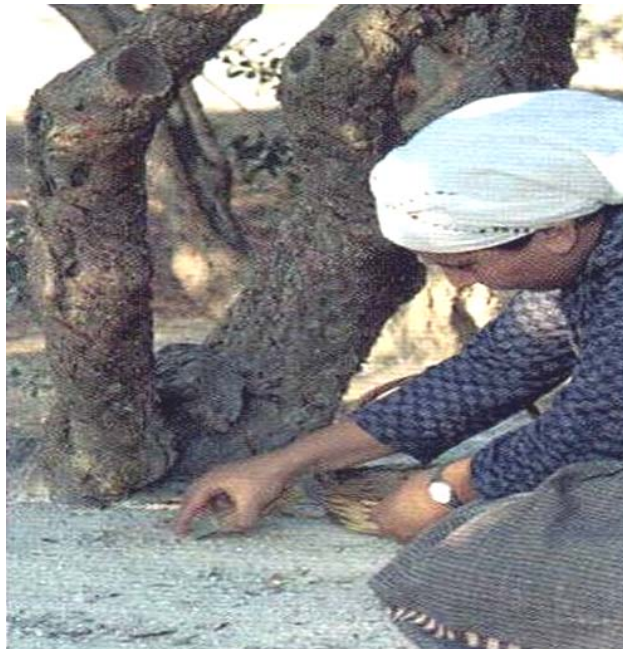
»Τοώντι την επιούσαν δευτέραν περί την ώραν εωθινήν 4.30 εφάνη καπνός ατμοπλοίου πλήθους δε πολύ έσπευσεν εις την παραθαλασσίαν.

»Ητο το αυτοκρ. «Χανία» καταπλεύσας εκ Σμύρνης, και κομίζον τας πρώτας βοήθειας. Δηλαδή 120 σκηνάς, 2.576 οκάδες άρτου και σακκία τινά διπυρίτου εκ μέρους του Νομάρχου Μιδαάτ πασά. Μετά τινάς ώρας κατέπλευσε εκ της αυτής πόλεως και ο Γαλλικός ακταιωρός Bouvet εις του οποίου τον δραστήριον πλοίαρχον De Montesquiou και το ακάματο πλήρωμα

οφείλεται δικαία ευγνωμοσύνη. Διότι από της στιγμής της αφίξεως των δεν έπαυσαν οι γενναίοι ούτοι άνδρες αδιακόπως να ανασκάπτωσι το σαλευόμενον έδαφος προς διάσωσιν των υπό τα ερείπια ατυχών πλασμάτων και να παρέχωσι πάσαν αρωγήν εις τους κινδυνεύσαντας. Μετά παραμονήν 3 εβδομάδων εν Χίω διαμονήν επανέπλευσαν εις Σμύρνην. Τους υπεδέχθησαν οι Σμυρναίοι δια ζωηροτάτων ενδείξεων ευγνωμοσύνης...»

Ακολουθεί ένα άλλο ενδιαφέρον απόσπασμα από τη περιγραφή της κατεστραμμένης πόλεως της Χίου. Συνεχίζουμε με την συνέντευξη του Μιχάλη Τολμίδη στην εφημερίδα «ΑΜΑΛΘΕΙΑ» το 1881. Ο Μιχάλης Τολμίδης εκ Τενέδου ήταν θεός του παππού μου Ιγνάτιου Τενέδιου.

Αναφέρεται στο βιβλίο «Τένεδος χθες και σήμερα» του παπα Γρηγόρη Δουμούζη Γενικού Αρχιερατικού Επιτρόπου Μητρόπολης Μυτιλήνης. Υπήρξε Υποπρόξενος της Αυστρίας στη Σμύρνη και στη Κωνσταντινούπολη. Από τη θέση αυτή έσπευσε στη κατεστραμμένη από το σεισμό Χίο και βοήθησε προσωπικά στη περίθαλψη πολλών ανθρώπων.

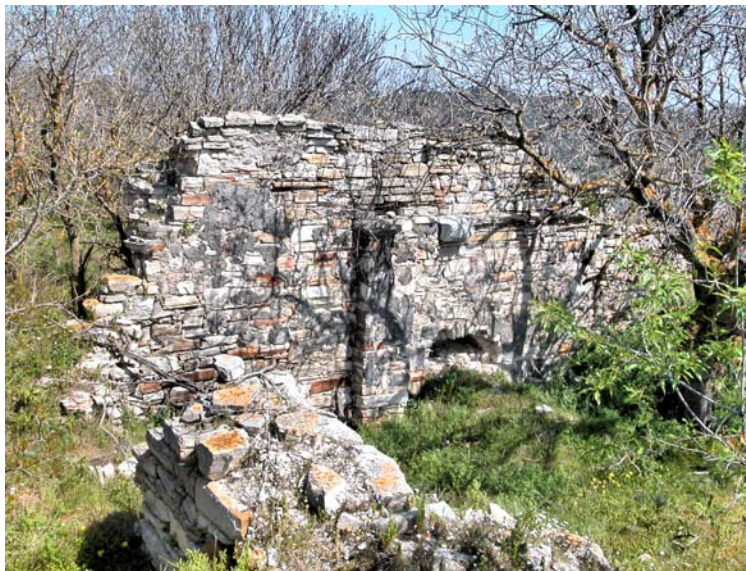

Η συλλογή της μαστίχας

«...ας εισέλθωμεν πρώτον εις την κατεστραμμένην πόλιν. Και εκ του Λιμεναρχείου ας λάβωμεν την προς δεξιάν παραθαλάσσιαν οδόν.

»Απαντα τα μεγαλοπρεπή οικοδομήματα του μέρους τούτου της πόλεως, τα καταστήματα των Ασφαλιστικών εταιρειών, των Ατμοπλοϊκών διευθύνσεων, των Ταχυδρομείων και η Λέσχη παρουσιάζονται ημίν ετοιμόρροπα. Το δε Γυμνάσιον το ανώτερον τούτο εκπαιδευτικόν ίδρυμα της νήσου είναι άμορφος σωρός ερειπίων. Όσον δε προβαίνομεν ανά παν βήμα ανακαλύπτομεν μείζονας καταστροφάς. Εν τη αγορά μόνον αι ζημίαι συγκριτικώς είναι ολιγότεραι. Διότι και αι οδοί ήσαν πλατύτεροι. Και τα καταστήματα ισόγεια (...) Ας διευθυνθώμεν προς το Βουνάκι. Το Διοικητήριον και τα Προξενεία Ελληνικόν, Γαλλικόν, και Ιταλικόν, είναι κρημισμένα. Το δε ενταύθα Οθωμανικόν Τέμενος μετά των λοιπών οικοδομών κατεστραμμένον. Ήδη προσεγγίζομεν εις το Κάστρον. Αλλά φρικαλέα θέα παρουσιάζεται ενώπιον μας.

Απέραντος σωρός ερειπίων εν μια στιγμή κατακαλύψας πλείστους δυστυχείς Οθωμανούς και Ιουδαίους. Το μέρος τούτο της πόλεως ομολογουμένως υπέστη την δεινότεραν καταστροφήν. Διότι το τείχος μετά την πτώσιν άλλες μεν οικοδομές παρέσυρε, άλλας δε κατεπλάκωσε. Εκ δε τούτων υπό τα ερείπια τεθαμμένων ολιγο-

Ερείπια του σεισμού στον Παλιό Καταρράκτη

στοί εξήχθησαν. Επί ολοκλήρους ημέρας ουδείς ετόλμα να πλησιάσει. Επάνω στο Βουνάκι υπάρχουσι χιλιάδες άνδρες και γυναίκες κατασκηνωμένοι. Εξ ων πολλοί ελεηνώς πληγωμένοι.

»Εις πολλά μέρη οι γενναίοι Γάλλοι ανασκάπτοντες εύρον σωρούς τριών, τεσσάρων και εξ ατόμων με χείρας και πόδας κατασυντετριμμένας και κεφαλάς αμόρφους. Εις μέρος τι ήκουσαν φωνήν υπόκουφον. Αμέσως έδραμον και υπερπηδήσαντες παν πρόσκομμα εξήγαγον ζώντα εννεαετή παίδα ούτινος αι δύο χείρες ήσαν καταθεθραυσμέναι.

»Μεταξύ των πληγωμένων ήτο και ο Έλλην Υποπρόξενος. Μετά μεγίστων μόχθων μόλις κατορθώσας να εξάγη την σύζυγον αυτού εκ των καταπεσόντων λίθων.

»Εκεί πλησίον ιδε τον κλητήραν του άπνουν βληθέντα υπό ογκωδεστάτου λίθου.

»Ο Υπαστυνόμος Χίου απολέσας την δωδεκαμελή οικογένεια εν τη συνοικία Ατζικιές και ιδών εαυτόν δια μιας εν τω βίω μεμονωμένον δεν ηδυνήθη ο τάλας να ανθέξη εις το μέγεθος της συμφοράς γενόμενος φρενήρης...

»Ως προς τον αριθμόν των θυμάτων διάφοροι γνώμαι ανακριβείς επεκράτησαν κατ αρχάς. Πολλοί ανεβίβασαν το αριθμόν των θυμάτων εις 20.000. Αλλά ο αριθμός ούτος ευτυχώς απεδείχθη υπερβολικός. Διότι κατά την επίσημον έκθεσιν του Μουτεσαρίφου Χίου ονόματι Αριστάρχου Βέη περί της καταστροφής της πόλεως και των 25 χωρίων της νήσου το ποσόν των φονευθέντων ανέρχεται σχεδόν εις 7.000 των δε πληγωθέντων εις 1.000. Εκ των χωρίων τα υποστάντα την μεγαλυτέραν καταστροφήν είναι τα Μαστιχοχώρια: Καλιμασίαν και Νένητα. Εκ των λοιπών χωρίων: Τα Θυμιανά, το Νεοχώριον, το Βερβε-

ράτον, ο Δαφνώνας, και ο Κάμπος (...) Σύμπας σχεδόν ο αρχαίος και νέος κόσμος συνεκινήθη επί τη πανωλεθρία των ατυχών Χίων.

»Αι καταβληθείσαι συνδρομαί εις πολλάς χιλιάδας λίρας απαριθμούνται (άνω των 30.000 λιρών). Εις τον ένδοξον και ευγενή τούτον αγώνα της φιλανθρωπίας και της ακραιφνούς προς τον πλησίον αγάπης αδιαμφισβήτως τα πρωτεία

έχει η Σμύρνη. Αλλά και εις την Κωνσταντινούπολιν υπό την αιγίδα του μεγαλειοτάτου σουλτάνου ΑΒΔΟΥΛ ΧΑΜΙΤ συνεστήθησαν επίσης δύο επιτροπαί. Η μεν μια κεντρική διεθνής έχουσα πρόεδρον τον κ. Στεφάνοβικ. Η δε ετέρα ορθόδοξος Ελληνική υπό την προεδρίαν του Οικουμενικού Πατριάρχου κυρίου ΙΩΑΚΕΙΜ του Γ'.

»Ιδιαιτέρας μνείας αξίαν θεωρούμεν και την προσφοράν της νήσου Λέσβου. Διότι οι Μυτιληνιοί και πάντες οι Λέσβιοι άμα τω ακούσματι της συμφοράς της γείτονος Χίου συνέστησαν εραδικάς επιτροπάς υπό την προεδρίαν του σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου αίτινες εν βραχύ διαστήματι συνέλεξαν γενναία χρηματικά ποσά...»

Στο επόμενο η συνέχεια

«Εκδοτικά» και άλλα

Τα περασμένα Χριστούγεννα, πήραμε το τρίτο φύλλο της μαθητικής εφημερίδας «γύρω-γύρω όλου», του Σχολικού Κέντρου Καμποχώρων, που βλέπουμε στη διπλανή φωτογραφία. Μαζί πήραμε και την πρόσκληση για τη χριστουγεννιάτικη γιορτή της οποίας τη δεξιά εσωτερική σελίδα βλέπουμε παρακάτω. Δυστυχώς, ανειλημμένες υποχρεώσεις, δεν μου επέτρεψαν να πάω και λυπούμαι. Μια άλλη φορά θα είμαι οπωσδήποτε εκεί.

Η εφημερίδα προσεγμένη, με ποικίλη ύλη, μου άρεσε, όπως άλλωστε και οι προηγούμενες. Άρθρα, σχόλια, συνεντεύξεις, λαογραφία, σταυρόλεξα, φωτογραφίες, κάρτες, σκίτσα κ.ά. Συγχαρητήρια παιδιά, κάνετε θαυμάσια δουλειά. Καλή συνέχεια.

Αξιόλογη η επικοινωνία των μαθητών με το Δημοτικό Σχολείο Σταυρούπολης Ξάνθης και με το Μειονοτικό Σχολείο Μύκης, (στα Ορεινά Χωριά ή Πομακοχώρια), της Ξάνθης. Η Μύκη είναι η έδρα του Δήμου Μύκης, με 28 διαμερίσματα που είναι: Μύκη, Σμίνθη, Αιώρα, Άλμα, Κίρρα, Άνω Κίρρα, Αχλαδιά, Γλαύκη, Γοργόνα, Διάφορο, Ζουμπούλι, Καπνόανθος, Κένταυρος, Κορυφή, Κότινο, Κουτσομύτης, Κρασιά, Μάνταινα, Όαση, Πανέρι, Προσήλιον, Πύργος, Ράχη, Σιρόκο, Σούλα, Στήριγμα, Τρίγωνο και Χρυσό. Έχω επισκεφθεί αρκετά απ' αυτά και σας συνιστώ με πρώτη ευκαιρία, να τα επισκεφθείτε κι εσείς. Είναι πανέμορφα.

ΜΑΘΗΤΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
του
Σχολικού
Κέντρου
Καμποχώρων
3ο τεύχος
Δεκέμβριος 2009

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΟΙ ΔΑΣΚΑΛΕΙΣ:
Δασκάλη Ευαγγελία,
Κοινοτήτρια Μαρία,
Παπακαυφίτου Δήμητρα

Το πρώτο Αστεράκι
της 4^{ης} τάξης

Ευαγγελία Ευάγγελου, μαθήτρια της Δ2 τάξης

ΠΕΡΙΜΕΝΟΝΤΑΣ ΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

Τέλιγες μέρες κανεισάν τα Χριστούγεννα. Εμείς τα παιδιά στο σχολείο θέλουμε να στολίσουμε το δέντρο στη τάξη μας. Το είπαμε στη δασκάλα μας και ήθελε κι εκείνη. Φέραμε το δέντρο στην τάξη μας κι όλοι μαζί στολίσαμε. Τα κορίτσια στολίσαν το δέντρο και τα αγόρια στολίσαν τα παρτίθρα με φουτίλια και γυλιότσες. Ήσαν πολλά κοροϊφένια. Τα Χριστούγεννα είναι η πιο ωραία γιορτή. Τρελαιότανε με τα δώρα που μου μέριωναν όλοι και τις γιορτινές μέρες που περπατάμε όλοι μαζί οικογενειακά.
(Φωτεινή Βασιλάκη, μαθήτρια της Ε' τάξης)

Το Χριστούγεννο
Το ήμερο του Χριστού είναι το άριστον την παρομένη των Χριστουγέννων η νουνοκορη με δειπνήει κολύβω και με ελπίδι μουρη (στην Εσρά Βασιλάκη κ.α.). Απαρτίθρα σπένω κοροϊφένια (στην Α. Σαββαΐδη και γιγνιόγυρω διάφορα διακοσμητικά σκαλιστά στο ζυμάρι ή πρόσθετα στολίδια. Αυτά τόνιζαν το σκοπό του Χριστουφωριου και εξέφραζαν τις διάφορες πιστοπίσους των πιστών.
(Βασίλη Αργυράκη, μαθήτρια της Ε' τάξης)

Η Γαλιλαούλα
Στην Ευαγγέλιη υπέριστα παλιότατο η νουνοβία με νουνοερέον μεγέλα παλιό για το γιορτινό ήμερο. Προηγουμένως τους φασακούς, τις ελπίες και τα πηνίγια. Όταν όλοι δοξολογούν την γαλιλαούλα, την κολύβωσαν ως το κατεσθινι χριστουγεννιάτικο γέμισμα.
(Βασίλη Αργυράκη, μαθήτρια της Ε' τάξης)

Τα Χριστούγεννα είναι για από τις μεγέλιότερες γιορτινές της χριστιανοσύνης και σκαρπώνουν πασιού τη καρδιά, την ευλοία και την σπένθη.
(Αργυρούδι Μαρελλά, μαθήτρια της Ε' τάξης)

Τα Χριστούγεννα είναι η αγαπημένη μου γιορτή. Πάντα τα συνισαζέμετά μου όταν πληροζών τα Χριστούγεννα είναι σκαπτή καρδιά.
(Παύλος Φωτεινός, μαθήτης του Δ2)

Τα Χριστούγεννα τα περιμένω πιας και πιας γιατί είναι μέρες αγαθής και σπηνιφιλίας. Λακταρά να κόβω και να οικογενειακά μου μπισσοτά στο ζυμάρι παίζοντας επεταρζέζα και φηρινοτά κίστανα.
(Κατερίνα Φωτεινή, μαθήτρια του Δ2)

Τα Χριστούγεννα τα περιμένω πιας και πιας γιατί είναι μέρες αγαθής και σπηνιφιλίας. Λακταρά να κόβω και να οικογενειακά μου μπισσοτά στο ζυμάρι παίζοντας επεταρζέζα και φηρινοτά κίστανα.
(Κατερίνα Φωτεινή, μαθήτρια του Δ2)

Το Χριστούγεννο είναι καρδιά Φέρονου θάρρα Και ασπίζετα πολλά. Τα παιδιά κοροϊφένια και τραγουδούν Παίζον, κοροϊφένια και γέλιον. Κι Άγιος Βασίλης έκενό δώρα να φέρει στα παιδιά. Το δέντρο σκαπεται φηλιό Με τα περιφάνια κλάδια Και όμορφα στολίδια Που τα στολίζουν τα παιδιά.
(Αποστολία Σπινιάκη, μαθήτρια του Δ2)

Τα θερμά μας συγχαρητήρια στον διευθυντή, τις δασκάλες και τους δασκάλους του Σχολικού μας Κέντρου, για τη θαυμάσια δουλειά που κάνουν και το αναδεικνύουν μεταξύ των πρώτων σχολείων της Χίου.

Βαγγέλης Ρουφάκης

Προς
Κ Ρουφάκη Ευάγγελο
εκδότη του περιοδικού
«Δάφνη»

Σας προσκαλούμε
στη χριστουγεννιάτικη γιορτή μας,
που θα γίνει στις 23 Δεκεμβρίου
ημέρα Τετάρτη και ώρα 09:00 στο
σχολείο μας

Μύκη, ένας γραφικός οικισμός (www.xanthi.ilsp.gr)

«Δάφνη» Απρίλιος 2010

20

ΤΟ ΝΑΥΑΓΙΟΝ ΤΟΥ ΤΙΤΑΝΙΚΟΥ

Σύμπας ὁ παγκόσμιος τύπος ἀπησχολήθη μὲ τὸ φοβερὸν ναυάγιον τοῦ μεγίστου τούτου καὶ ὄντως τιτανικοῦ ἀριστουργήματος τῆς τελευταίας ναυπηγικῆς τέχνης, καὶ ἔφερον εἰς τῆς πολλὰς λεπτομερείας τῶν συμβάντων κατὰ τὰς ἀγωνιώδεις ὥρας, κίτινες ἐμεσολάβησαν μεταξὺ τῆς συγκρούσεως καὶ τῆς ἐν τέλει περισυλλογῆς τῶν ναυαγῶν ὑπὸ τοῦ σπεύσαντος πρὸς βοήθειαν ὑπερωκεανείου. Αἱ λεπτομέρειαι αὗται ἐπὶ πολὺ ἴσως θὰ ἐξακολουθῶσι δημοσιευόμεναι ὑπὸ τοῦ ἡμερησίου τύπου, ἀλλ' εἰς τὸ βαθύτερον σκεπτόμενον πνεῦμα παρουσιάζονται ἐκ τοῦ φρικτοῦ τούτου δυστυχήματος διδάγματα, τὰ ὅποια καλὸν εἶναι νὰ ἐφαρμόσῃ ἕκαστος εἰς ἑαυτόν.

1. Οἱ ναυπηγήσαντες τὸν μέγαν τοῦτον κολοσσόν, ἡ Ἐταιρεία ἧς ἦτο κτῆμα, εἰ ἀξιωματικῶς εἰ δισκοντες αὐτόν καὶ εἰ πολυάριθμοι ἐπιβάται οἱ θεωρήσαντες ἑαυτοὺς εὐτυχεῖς, ὅτι εὗρισκοντο ἐπ' αὐτοῦ κατὰ τὸ πρῶτον αὐτοῦ τιξείδιον, ὅλοι αὗτοι εἶχον τὴν πεποίθησιν ὅτι τὸ πλοῖον ἦτο ἀκαταδύθιστον τόσον ὥστε, ὅποταν διετάχθησαν αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδία νὰ κατέλθωσιν εἰς τὰς λέμβους, πολλαὶ ἐξ αὐτῶν ἔλεγον ὅτι θὰ κάμουν ἕνα γέρον εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ πάλιν θὰ ἐπανέλθουν. Ὁ κολοσσὸς τῆς ἀνθρωπίνης κατασκευῆς ὑπὲρ τὸ δέον ἐξετιμήθη

θη, ὁ δὲ κολοσσὸς τῆς Φύσεως, τὴν ὁποίαν ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ ἐδημιούργησε, κατεφρονήθη· ἀλλ' ἡ ἀνθρωπίνη αὐθάδεια ἐδέχθη βράπισμα, τὸ ὅποιον ἐπὶ μακρὸν θὰ ἐνθυμῆται. Πόσοι εἶναι οἱ ἔχοντες πεποίθησιν εἰς ἑαυτοὺς καὶ εἰς τὰς ἐπιπολαίους καὶ φασματώδεις, ἴσως δὲ καὶ ἄλλως ἀνυπάρκτους, ἀρετὰς των, καὶ περιφρονοῦσι τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ τοὺς νόμους Αὐτοῦ! Ἀλλ' ἡ σύγκρουσις θὰ ἐπέλθῃ, καὶ τότε θὰ ἀκολουθήσῃ τὸ ἀσυγκρίτως φοβερότερον ναυάγιον τῆς ψυχῆς.

2. Ἐπλησίαζε μεσονύκτιον. Ἐπὶ τοῦ Τιτανικοῦ οἱ πλεῖστοι τῶν ἐπιβατῶν εἶχον κατακλιθῆ· ὀλίγοι τινὲς ἔμενον καπνίζοντες καὶ διασκεδάζοντες, καὶ τινες χαρτοπαικτοῦντες. Ἦσαν, βλέπετε, ἡσυχοὶ καὶ ἀμέριμνοι οἱ εὐδαιμόνες οὗτοι θαλασσοπόροι, ὀρχόμενοι ἐπὶ τῶν νώτων τοῦ «Μονάρχου τοῦ Ὠκεανοῦ». Ἐν τούτοις ἡ ταχύτης τῶν 21 κόμβων ἔφερον ἕλον τοῦτο τὸ εὐδαιμον πλοῖον εὐθὺς πρὸς τὴν χαίνουσαν ἄβυσσον. Οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων σήμερον θεωροῦσι τὴν διασκέδασιν ὡς τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς εὐδαιμονίας, καὶ περὶ παντὸς μὲν ἄλλου εὗρισκον· καιρὸν νὰ φροντίζωσιν, ἀλλὰ περὶ Θεοῦ καὶ τοῦ λόγου Αὐτοῦ καὶ περὶ νέας ζωῆς καὶ μορφώσεως χαρακτῆρος οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον σκέπτονται. Ἀλλὰ τὸ τέλος ἐπέρχεται, καὶ θὰ ἀ-

νακαλύψωσιν, ἀνωφελῶς ἔμωσ τότε, πότον ἤσαν ἠπατημένοι.

3. "Οτε ἡ πλωτὴ οὕτη πόλις προσέκρουσε πλαγίως ἐπὶ τοῦ παγῶνος καὶ τινες τῶν ἐπιβατῶν ἀνησυχήσαντες ἔδραμον ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, εἶδον τὸ ἐκ πάγου βουνὸν ἔρμητικῶς παρερχόμενον, τὸ δὲ κατάστρωμα πλήρες τεμαχίων πάγου καὶ ὄγκων χιόνων, ἤρχεσε δὲ τὸ δρατὸν ταῦτο ἀπατέλεσμα τῆς προσκρούσεως νὰ φυγαδεύσῃ πᾶσαν ἀνησυχίαν, καὶ ἐκλαβόντες πολὺ ἀστείον τὸ γεγονός, ἤρχισαν νὰ σφαιροβολῶσιν ἀλλήλους, ἀπολαύοντες ὅλως ἀπροσδοκίτου παιδιᾶς ἐν μέσῳ Ὁκειανῆ. Πόσοι οὕτω παίζουσι μὲ τὰς σπουδαιότερας περιστάσεις τῆς ζωῆς ταῦτα ἀποφεύγοντες ἐκ συστήματος πᾶσαν σοβαρὰν σκέψιν, σχετιζομένην μὲ τὸ Θεὸν καὶ τὴν αἰωνιότητα καὶ ἀποσπεύδοντες ἀπὸ τοῦ ναυαγίου τῆς ἀνθρωπίνης ἀρετῆς καὶ προσπαθεῖας πρὸς τὴν μοναδικὴν σωτήριον λέμβον, ἥτις εἶναι ὁ ζῶν Σωτὴρ Ἰησοῦς Χριστός.

4. "Οτε ἐπὶ τέλους πᾶς τις ἐπέστη ὅτι πᾶσα ἐλπίς περὶ σωτηρίας τοῦ γιγαντώδους σκάφους ἀπώλετο, καὶ ὅλοι εὐρέθησαν εἰς τὴν θάλασσαν, ἡ μευσικὴ ὀρχήστρα ἐξηκολούθει παιανίζουσα ἐπὶ τοῦ καταστρώματος· ἀλλὰ δὲν ἠκούοντο πλέον ζωηρὰ τεμάχια, ὡς ἐκεῖνα, δι' ὧν κατ' ἀρχὰς ἡ ὀρχήστρα εἶχε ζητήσῃ νὰ κηθησυχάσῃ καὶ ἐνθαρρύνῃ τοὺς ἐπιδαίνοντας. Ἦδη ἠκούετο ὁ σε-

λας τὰς ἐκκλησίας τῶν Διαμαρτυρομένων, οὗ ἡ πρώτη καὶ ἡ τελευταία στροφή ἔχουσιν ἐν μεταφράσει ᾧδε:

«Ἐγγύτερον, Θεέ, ἐπιποθῶ, ἐγγύτερον πρὸς Σὲ νὰ ὑψωθῶ, ἔστω καὶ ἐπὶ σταυροῦ, θανάτου στυγεροῦ, ἀρκεῖ νὰ εὐρεθῶ ἐγγὺς εἰς Σέ...»

«Ἦ ἂν, λαβὼν πτερὰ, εἰς οὐρανὸν ἀνέλθω ἐν χαρᾷ ἐκ ταπεινῶν, Σελήνην, ἄστρα, γῆν, ἥλιον, φῶς, αὐγὴν ἅς ἔλθω λησμονῶν ἐγγὺς εἰς Σέ.»

Τοῦτο εἶναι τὸ μέγα κέρδος τῆς ἀφθονίας τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος ἐπὶ αἰῶνας ἤδη εἰς τὰς εὐτυχεῖς ἐκείνας χώρας, ὅτι ἐν στιγμαῖς ἐσχάτου κινδύνου ὁ ἄνθρωπος γνωρίζει ποῦ νὰ ἀποταθῇ καὶ ποῦ ἀπέρχεται. Διηγούνται δὲ ἔτι πολλοὶ ἐκ τῶν σωθέντων ὅτι τὰς ὥρας τῆς ἀναμονῆς, μέχρις οὗ ἐμφανισθῇ ἡ Καρπαθία, διήρχοντο ἐν προσευχῇ.

Πολλὰ εἶναι τὰ σπουδαῖα, ὧν τὴν ἀπόκτησιν πᾶς τις πρέπει νὰ ἐπιδιώξῃ· ἀλλ' οὐδὲν σπουδαιότερον καὶ ἀσυγκρίτως ἀναγκαιότερον τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ, τοῦ θελήματος Αὐτοῦ καὶ τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας. Πάντα δὲ ταῦτα πᾶς τις δύναται καὶ ὀφείλει νὰ μάθῃ μετὰ πάσης βεβαιότητος ἐκ τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ. Ὁ οὕτως ἐφωδιασμένος δύναται ἀφόδως καὶ ἀταράχως νὰ ἀντιμετωπίσῃ πάντα κίνδυνον, καὶ νὰ ἐκτελέσῃ πιστῶ καὶ ἐν εὐλικριεῖα πᾶν ἐπιτεδλημένον αὐτῷ καθήκον. * *

Ἀπὸ το «Εβδομαδιαίον Ὁρησκευτικὸν Φύλλον Ὁ Ἱερός Πολλύκαρπος, Ἀριθ. 56, 28η Ἀπριλίου, 1912. Πρόνοια καὶ ἐπιστασία τοῦ Μητροπολίτου Σμύρνης Χρυσοστόμου, δαπάνη δὲ καὶ πρὸς ὄφελος τῆς Ὁρησκ. Ἀδελφότητος Εὐσεβείας».

Σας θυμίζει κάτι;

Για τους νεότερους, είναι ένα από τα προπαγανδιστικά έντυπα που η πάλαι ποτέ «Εθνική Κυβέρνησις» (επτάχρονη δικτατορία), έστειλε στα χωριά και τις πόλεις για υποχρεωτική τοιχοκόλληση στα καφενεία και σε κάθε άλλο χώρο που προσφέρονταν για τον σκοπό αυτό... (Μέγεθος 0,70 X 0,50).

Για τα οικονομικά μέτρα, από τότε έφταιγαν οι... ξένοι.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΕΣ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1973

ΑΡΙΘΜΟΣ 72

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΕΣ

ΜΙΑ ΕΞΑΙΤΙΑ ΔΥΝΑΜΙΚΗΣ ΕΞΟΡΜΗΣΕΩΣ ΔΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΟΔΟΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΗΜΕΡΙΑΝ

«Η Εθνική Κυβέρνησις, ενόψει των προοπτικών που ανοίχονται μπροστά της, θέλει να προωθήσει με αποφασιστικότητα την ανάπτυξη της οικονομίας και της κοινωνίας...»

ΕΞΟΡΜΗΣΙΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑΣ

«Η Εθνική Κυβέρνησις, θέλει να προωθήσει με αποφασιστικότητα την ανάπτυξη της οικονομίας και της κοινωνίας...»

ΤΑ ΝΕΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ

«Οι νέες πανεπιστημιακές μονάδες που ιδρύθηκαν τον περασμένο χρόνο, αποτελούν ένα σημαντικό βήμα στην ανάπτυξη της παιδείας...»

ΤΑ ΝΕΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

«Τα νέα οικονομικά μέτρα που ανακοινώθηκαν, αποτελούν ένα σημαντικό βήμα στην αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης...»

Η ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΝΑΥΤΙΑ ΜΑΣ ΠΡΩΤΗ ΕΙΣ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟΝ

«Η εμπορική ναυτιλία μας, αποτελεί ένα σημαντικό κλάδο της οικονομίας και της κοινωνίας...»

ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΠΙΤΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

«Τα οικονομικά επιτεύγματα της Ελλάδας, αποτελούν ένα σημαντικό βήμα στην ανάπτυξη της οικονομίας και της κοινωνίας...»

ΤΙΘΕΝΤΑΙ ΤΑ ΘΕΜΕΛΙΑ ΕΝΟΣ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ ΑΠΗΛΛΑΓΜΕΝΟΥ ΠΕΡΙΣΤΑΣΙΩΝ

«Τα θεμέλια ενός μελλοντικού, απηλλαγμένου περιβάλλοντος, τίθενται με αποφασιστικότητα...»

Χάρη εις την Επανάστασι, ο Έλληνας λαός, οι ηρώοι ΚΑΛΟ ΠΑΣΧΑ και εις το ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ

«Χάρη εις την Επανάστασι, ο Έλληνας λαός, οι ηρώοι ΚΑΛΟ ΠΑΣΧΑ και εις το ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ...»

ΤΑ ΝΕΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

Τα εξαγγελθέντα προσφάτως κυβερνητικά οικονομικά μέτρα περιορισμού της ρευστότητας δεν επεβλήθησαν από εσωτερικούς οικονομικούς λόγους. Ή επιβολή των κατέστη αναγκαία λόγω της διεθνούς αβεβαιότητας ή οποια έχαρακτηρίσθη από τον Πρωθυπουργόν κ. Γ. Παπαδόπουλον ως «άδυσωπτος οικονομικός πόλεμος».

Ενώπιον της εγκαίριας διαγνωσθείσης υπό της Έπαναστατικής Κυβερνήσεως προσεγγίσεως της διεθνούς αυτής οικονομικής θετέλλης, το εθνικόν σκάφος λαμβάνει τὰ μέτρα του. Δεν μεταβάλλει όμως την πορείαν του.

Η Έθνικη οικονομία κατευθύνεται σταθερώς προς την πλήρη ανάπτυξιν της.

Το ασφαλέστερον μέσον προς τον σκοπόν αυτόν είναι η διατήρησις του υψηλού ρυθμού των επενδύσεων εις τους παραγωγικότερους τομείς της οικονομίας. Άλλα πέραν αυτού μεγαλύτεραν ακόμη σημασίαν έχει η διατήρησις της εσωτερικής νομισματικής σταθερότητος.

Ο κ. Πρωθυπουργός διεκήρυξε από του παρελθόντος Δεκεμβρίου ότι η Κυβέρνησις είναι έτοιμος να διακινδυνεύσῃ και τόν ρυθμόν της οικονομικής αναπτύξεως ακόμη, αλλά εκείνο τὸ ὅποιον δὲν ἂν ἐπιτρέψῃ να τεθῆ ἐν κινδύνῳ είναι ἡ δραχμὴ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Εἰς καμίαν περίπτωσιν δὲν πρόκειται να διακυβευθῇ ὡς ἐναλλακτικὴ λύσις ἡ νομισματικὴ σταθερότης.

...εις την ιερὰν πόλιν του Μεσολογγίου ὅπου παρέστη εἰς τὰς εορτάς δια τὴν 147^{ην} ἐπέτειον τῆς ηρωικῆς φρουράς. Παρὰπλευρῶς ὁ Ἀντιβασιλεύς-Πρωθυπουργός κ. Γ. Παπαδόπουλος χαιρέτων τὸν λαόν του Μεσολογγίου, ὁ ὁποῖος τὸν υπεδέχθη ἐν συναγερωμῷ.

Χάρη εἰς τὴν Επανάστασιν, ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς θα εορτάσῃ ΚΑΛΟ ΠΑΣΧΑ καὶ εἰς τὸ ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ ἠθᾶ ἀντιφωνήσῃ, με βεβαίωσιν το ἈΛΗΘΩΣ & Η ΕΛΛΑΣ ΑΝΕΣΤΗ

ΗΠΟ 218 ΤΑΓΜΑ ΓΕΝΟΦΥΛΑΚΗΣ
ΠΡΟΣ
Κ ΟΙΝΟΤΗΤΑ
Δ Α Φ Ν Ο Ν Ο Σ

Με συγκίνηση διάβασα το τεύχος της «Δάφνης» Οκτώβριος 2009 με το αφιέρωμα στον Παπά Νικόλα Στουπάκη (προπάππο μου από το γένος της γιαγιάς μου Αγλαΐας).

Ήταν μια ευχάριστη έκπληξη που με πήγε πίσω στα παιδικά μου χρόνια και θυμήθηκα πρόσωπα που κάποια από αυτά έχω συναντήσει μια μόνο φορά στη ζωή μου.

Οι αναμνήσεις μου από την γιαγιά μου είναι οι καλύτερες που θα μπορούσε να έχει ένα εγγόνι. Έζησα πολύ κοντά της, κοιμήθηκα με τα παραμύθια της, απόλαυσα την περιποίησή της. Μ' έμαθε να πλέκω, να μαγειρεύω, ν' αγαπάω και να φροντίζω τους γύρω μου όπως εκείνη.

Η μικρή τότε Αγλαΐα στην αγκαλιά της γιαγιάς

Αυτή ήταν η κληρονομιά που μου άφησε μα πάνω απ' όλα τ' όνομά της.

Βαγγέλη, σ' ευχαριστούμε πολύ για ότι κάνεις για να κρατήσεις ζωντανή την παράδοση και τις μνήμες αυτού του μικρού τόπου που λέγεται Δαφνώνας Χίου.

Με αγάπη,
Αγλαΐα Ρούσσου-Ρεζ
Πειραιάς
*

Διάβασα με ενδιαφέρον το τεύχος του Οκτωβρίου και σας εύχομαι υγεία και δύναμη ώστε να συνεχίσετε την πολύτιμη έκδοση της «Δάφνης».

Φιλικά
Βασίλης Αγιαννίδης

Γεια σας, κύριε Ρουφάκη.

Για άλλη μια φορά εκφράζω τη χαρά μου για τη γνωριμία μας στη Μυτιλήνη μέσω της Μάρως. Σας στέλνω ένα πρόσφατα βραβευμένο ποίημά μου, όπως σας είχα πει, το οποίο μπορείτε, αν θέλετε, να δημοσιεύσετε στο όμορφο περιοδικό σας τη «Δάφνη» [Δημοσιεύεται στη σελίδα 2]. (...) Πήρα σήμερα το c.d. με τις φωτογραφίες και θα φροντίσω να το πάρουν όλα τα μέλη της αποστολής.

Σας ευχαριστώ πολύ, κύριε Ρουφάκη. Κάποιες φωτογραφίες σας, σκοπεύω να τις χρησιμοποιήσω στη δημοσίευση ενός ρεπορτάζ για την επίσκεψή μας στη Μυτιλήνη. Καλή συνέχεια.

Με τους χαιρετισμούς μου
Ελένη Αρτεμίου-Φωτιάδου
Κύπρος
*

Κύριε Βαγγέλη,
διάβασα με μεγάλη ευχαρίστηση τις εκδόσεις του περιοδικού «Δάφνη» που μου χαρίσατε και σας συγχαίρω για τα ποιοτικά θέματά σας. Θα ένιωθα περήφανη, αν στις σελίδες των επόμενων εκδόσεών σας χωρούσαν και δικές μου συνεργασίες. Ως αρχή σας στέλνω από τη λαογραφική μου έρευνα δυο παραδοσιακά κυπριακά παραμύθια [δημοσιεύονται στη σελίδα 25].

Μαρία Κουσιάππα
Κύπρος
*

Κύριε Ρουφάκη

Στο τεύχος της «Δάφνης» του Οκτωβρίου διάβασα το ποίημα «Παράπονο» και είδα πως υπάρχει μία αλλοιωμένη εικόνα του Θεού. Παρουσιάζει ένα Θεό εκδικητή.

Σας στέλλω ένα κείμενο που με κατανοητό τρόπο παρουσιάζει την Ορθόδοξη Πατερική Θεολογία για το θέμα της αμαρτίας και της «τιμωρίας». [Συνημμένο, απόσπασμα από κείμενο του π. Νεκταρίου Μουλατσιώτη με υπογραμμισμένες κάποιες παραγράφους]. Σας παρακαλώ να κάνετε τον κόπο να το διαβάσετε, γιατί σας το στέλνομε με πολλή αγάπη.

Ιερών Γυναικείων Κοινόβιον
«Ο Ευαγγελισμός της Θεοτόκου»
Οινουσσών, Χίου

Κυπριακά παραμύθια

Από τη λαογραφική έρευνα της Μάρως Κουσιάππα

Τρεις γυναικέιοι χαρακτήρες

Μια φορά κι έναν καιρό, ζούσε ένας χωρικός, που η σύζυγός του αφού του χάρισε μια κόρη, δεν μπορούσε να κάνει άλλα παιδιά. Ο άνθρωπος αυτός το είχε καημό ν' αποχτήσει πολλούς απογόνους, αλλά δεν το μαρτυρούσε στη γυναίκα του, για να μη την μαραζώνει. Όταν όμως φρόντιζε τα ζωντανά του στο μαντρί, μονολογούσε λυπημένος:

—Τι τα θέλω τόσα ζώα, αφού δεν έχω πολλά παιδιά; Αχ Θεέ Μεγαλοδύναμε, μακάρι να λιγότευες τα ζωντανά μου και να πλήθαινες τα παιδιά μου!

Μια μέρα, την ώρα που έκανε αυτή την ευχή, χάθηκαν από μπροστά του η γαϊδάρα και η σκύλα του και παρουσιάστηκαν στη θέση τους δυο κορίτσια, ολόιδια με την κόρη του.

Ο χωρικός, μόλις συνήλθε από την έκπληξη, ευχαρίστησε το Θεό, έπιασε τα παιδιά από το χέρι και τα οδήγησε στο σπίτι του.

Όταν η γυναίκα και η κόρη του άκουσαν το θαύμα που είχε γίνει, πήγαν να τρελαθούν από χαρά κι ευχαρίστησαν κι αυτές το Θεό, που έστειλε άλλα δύο μέλη στην οικογένειά τους.

Περνώντας τα χρόνια, με την αγάπη και τη φροντίδα των γονιών, τα κορίτσια έγιναν δεσποινίδες και οι νέοι του χωριού άρχισαν να τις ζητούν σε γάμο. Σε λίγο καιρό οι τρεις κοπέλες παντρεύτηκαν κι έκαναν δικές τους οικογένειες. Μια μέρα, ο χωρικός σκέφτηκε να επισκεφτεί τους γαμπρούς του, για να πληροφορηθεί πώς περνούν με τις κόρες του.

—Τι να σου πω πατέρα, του λέει ο ένας του γαμπρός. Η γυναίκα μου είναι πολύ πιστή, είναι έξυπνη και ξέρει να φυλάει καλά τα υπάρχοντά μας. Μόνο που ενώ συνήθως είναι παιγνιδιάρικη και χαδιάρικη, με την παραμικρή αφορμή αρχίζει να φωνάζει λες και γαβγίζει σα σκύλα.

—Α, τον καημένο! Σίγουρα αυτός παντρεύτηκε τη σκύλα μου, σκέφτηκε ο άνθρωπος και πήγε να ρωτήσει τον άλλο του γαμπρό.

—Καλά περνάω με την κόρη σου, πατέρα, αποκρίθηκε το δεύτερο παλικάρι. Είναι εργατική, υπάκουη και δεν διαμαρτύρεται για τίποτα. Το μοναδικό παράπονό μου, είναι πως όταν παρουσιάζεται κάποιο πρόβλημα στο σπίτι ή στη δουλειά, ποτέ δε λέει τη γνώμη της. Περιμένει ν' αποφασίζω πάντα εγώ και δέχεται αναντίλεκτα τις αποφάσεις μου, ακόμα κι όταν κάνω λάθος.

—Α, τον κακόμοιρο! Δεν χωρεί αμφιβολία πως αυτός παντρεύτηκε τη γαϊδάρα μου, σκέφτηκε πάλι ο χωρικός και ξεκίνησε για το σπίτι της τρίτης του κόρης.

—Α, με την κόρη σου περνάω πολύ καλά, πατέρα. Είναι μυαλωμένη, καλόκαρδη, στοργική, νοικοκυρά... μα προπαντός συμπεριφέρεται σωστά σε κάθε περίπτωση που μας τυχαίνει. Πολλές φορές με βοήθησε ν' αντιμετωπίσω τις δυσκολίες που παρουσιάστηκαν στη ζωή μας. Δεν έχω κανένα παράπονο από τη γυναίκα μου, είτε ενθουσιασμένος ο τρίτος του γαμπρός και ο χωρικός βεβαιώθηκε πως εκείνη ήταν η πραγματική του κόρη.

«Ίσως ήταν λάθος να παρακαλέσω το Θεό να μου πλάσει παιδιά από τα ζώα μου, γιατί προστέθηκαν στον κόσμο γυναίκες με χαρακτήρες σκύλας και γαϊδάρικες», σκέφτηκε τότε ο χωρικός, αλλά το κακό είχε γίνει πια στον κόσμο!

*

Τα 'παθες κουκκούφα μην τα κλαις, το τι θα πάθεις κλάψε

Κάποτε, μια κουκκούφα (ανθρώπινη νεκροκεφαλή) βρισκόταν πεταμένη σε μια ερημιά και όλο έκλαιγε τη μοίρα της.

Αχ, αλίμονό μου της καημένης! Υποφέρω το χειρότερο μαρτύριο! Βρέθηκα πεταγμένη στις πέτρες και στ' αγκάθια να με τσιμπολογούν οι γύπες και οι αετοί.

Μια μέρα, έτυχε να την ακούσει ένα κοράκι, που πετούσε εκεί κοντά. Στάθηκε λοιπόν και της είπε: —Τα 'παθες κουκκούφα μην τα κλαις, το τι θα πάθεις κλάψε.

—Άκου, άκου τι μου λέει το ανόητο πουλί! Τι μεγαλύτερο κακό μπορεί να πάθω η άμοιρη; Παραξευνέτηκε η κουκκούφα και νόμισε πως το κοράκι την κοροΐδευε.

Εκείνη τη στιγμή, σκόνταψε πάνω της ένας βοσκός, που περνούσε τυχαία με το κοπάδι του κι έσκυψε να την πιάσει.

Σίγουρα αυτή η κουκκούφα θ' ανήκει σε κάποιον ασκητή που ξεχάστηκε από τον κόσμο κι όταν ξεψύχησε έμεινε άθαφτος ο δόλιος, σκέφτηκε ο βοσκός. Καλόψυχος λοιπόν όπως ήταν, τη σήκωσε στα χέρια και την πήρε μαζί του.

Σα μάντρισε το κοπάδι και πήγε στο σπίτι του να ξεκουραστεί, έδωσε την κουκκούφα στη γυναίκα του και παράγγειλε να της ανάψει το καντήλι ποτέ-πότε, για ν' αναπαυτεί η ψυχή του μακαρίτη. Εκείνη υπάκουσε την πρώτη νύχτα, αλλά το

πρωί της άλλης μέρας, όταν ο άντρας της πήγε πάλι να βοσκήσει το κοπάδι, κοίταξε καχύποπτα την κουκκούφα και συλλογίστηκε: «Κι αν δεν είναι κάποιου ασκητή αλλά ενός αμαρτωλού ανθρώπου, που για να τον εκδικηθούν οι συγγενείς των θυμάτων του τον σκότωσαν και τον πέταξαν σαν το σκυλί; Τότε γιατί να της ανάφτω εγώ καντήλι, λες και ανήκει σε Άγιο ή συγγενή μου; Α, όχι, καλύτερα να την ξεφορτωθώ την αφορισμένη! Θα την πετάξω στα ξερόκλαδα και στα παλιόχαρτα που θα κάψω».

Σαν άκουσε αυτά τα λόγια η κουκκούφα, της φάνηκε πως η ερημιά με τους γύπες και τους αετούς που την τσιμπολογούσαν, ήταν βασίλειο μπροστά στη φωτιά που την περίμενε. Τότε θυμήθηκε τα λόγια του κόρακα και κατάλαβε πως όσο κι αν κακοπερνά κανένας, καλύτερα να μην μεμψιμοιρεί, γιατί υπάρχουν και χειρότερα να πάθει...

Στο γεφύρι-είσοδο της εκκλησίας του Δαφνώνα (1958).
Από κάτω περνούσε ο Ποταμός. Γκρεμίσθηκε το 1973 όταν κατασκευάστηκε η ενοριακή αίθουσα κάτω από τον περίβολο της εκκλησίας και ο Ποταμός είχε σκεπαστεί με τσιμέντο.

Περιεχόμενα

Εικόνες αιωνιότητας	Εύας Λιάρου-Αργύρη	2
Συνοικίες	Ελένης Αρτεμίου-Φωτιάδου	2
Πάσχα, άνοιξη, αναμνήσεις κ.λ.π.	Βαγγέλη Ρουφάκη	3
Ένας συγχωριανός από τη Νέα Υόρκη	Γιάννη Μιχαλάκη	4
Νέκταρ και Αμβροσία	Γεώργη Διλμπόη	4
Ο Χριστός... ξανασταυρώθηκε	Καπετάν Μιχάλη Καριάμη	5
Στην όμορφη Λέσβο με αδελφούς Κυπρίου	Βαγγέλη Ρουφάκη	8
Ποιητικό αφιέρωμα στην Άνοιξη Μαλακάσης, Χαλλιορής,	Καρυωτάκης, Βιστωνίτης, Κόρακας	10
Χιώτικα Αφηγήματα-Στον Κάμπο της Άνοιξης	Πέτρου Ι. Μαρτάκη	11
Χιώτικα Αφηγήματα	Πέτρου Ι. Μαρτάκη	11
Πασχαλινή ανταρσία-Η χαρά τ' Αγίου Γιωργιού	Γιάννη Μιχαλάκη	12
Καταιγίδα αγάπης	Ιάσωνα Ευαγγέλου	13
Το γυμνό της σώμα	Ιάσωνα Ευαγγέλου	13
Οικογένειες από τον Δαφνώνα μιας άλλης εποχής	Βαγγέλη Ρουφάκη	14
Μικρή ξενάγηση στις ομορφιές και την ιστορία της Χίου	Αντώνη Τενέδιου	16
«Εκδοτικά» και άλλα	Βαγγέλη Ρουφάκη	20
Το ναυάγιον του Τιτανικού	«Ιερός Πολύκαρπος	21
Το Αρχείο μου	Βαγγέλη Ρουφάκη	23
Γράμματα από τους αναγνώστες μας		24
Κυπριακά παραμύθια	Μάρως Κουσιάππα	25
Στο γεφύρι-είσοδο της εκκλησίας του Δαφνώνα		26
Περιεχόμενα		26
Μήπως;	Τζένης Συρρή-Χαννάκη	27
Βαραβάδες	Κώστα Χαλλιορή	28
Κώστας Χαλλιορής	Βαγγέλη Ρουφάκη	28

Μήπως;*

Αοιδέ, μήπως τραγούδαγες το νόστο το δικό σου
και ήταν η Ιθάκη σου στη Χίο ο γυρισμός σου;
Για μια ιδέα πάλεψες τα φυσικά στοιχεία,
συνάρμοσες ηρωισμό, ανθρωπισμό, θυσία.
Για κάποια Ελένη ξέσπασε συναισθημάτων Τροία
ή μιας πνευματικότητας ένταση κι ηρεμία;
Πλανήθηκες σ' ωκεανούς. Μην ήταν οι αιώνες;
Των πεποιθήσεων, των σκοπών μην ήταν οι εικόνες;
Η ελευθερία Ναυσικά και ανεξαρτησία,
η Πηνελόπη όραμα, αγάπη και αξία;
Ποιος Ήλιος Παντοκράτορας έσμιξε με τη σμίλη,
να γεννηθεί απ' το μάρμαρο φως πάνω από την ύλη;
Έχεις τα βλέφαρα κλειστά, μα Μούσας βλέμμα παίρνεις
μήνιν και δόξα Ελληνική. Ξάφνου βαθιά ανασαίνεις.
Κινήθηκαν τα χείλη σου και λόγια ψιθυρίζουν
σοφίας, τέχνης, αρετής, που τη ζωή ορίζουν.
Μήπως κρυφό παράπονο στη λήθη μη σε ρίξει
κάποιος θεός του χρήματος και τ' όνομά σου σβήσει;
Μη σε κρατάει όμηρο μια ανέχεια Καλυψώ
ευγενικά στους φίλους σου προσφέροντας λωτό;
Μήπως μιας Κίρκης το ραβδί πασχίζει να σε δέσει,
άλλης σειρήνας η φωνή τ' αφτιά μη σου μαγέψει;
Σ' άκουσα καθώς θαύμαζα την άπειρη ομορφιά:
Όπου αναθρώσκεις, λες, καπνό υπάρχουν και φωτιά.

*Με κίνητρο την τοποθέτηση του προπλάσματος του αγάλματος του Ομήρου της γλύπτριάς μας Μαίρης Παπακωνσταντίνου στο «Ομήρειο» και με τη βεβαιότητα ότι όλοι εμείς οι Χιώτες θα συμβάλλομε ώστε να τοποθετηθεί το μαρμάρινο άγαλμα στην οριστική του θέση στο Αεροδρόμιο της Χίου που φέρει το όνομά του.

Τζένη Συρρή-Χαννάκη
Μαθηματικός

Μέλος της Πανελλήνιας Ένωσης Λογοτεχνών
και της Εταιρίας Ελλήνων Λογοτεχνών.

Βαραβάδες...

Στα χρόνια τούτα γίναμε της Αρετής φονιάδες,
και στο πλευρό μας στάθηκαν της Γης οι Βαραβάδες.
Φωνή λαού, σταυρώθηκε κι η κάθε μας λαχτάρα
κι ήταν της Μάνας η ευχή π' ακούστηκε, κατάρα.

Ο κόσμος θα 'ταν Άνοιξη στου χρόνου το παλάτι,
αν τη ζωή δικάζανε λιγότεροι Πιλάτοι...
Αν προσπερνούσαμε και 'μείς της Γης τις συμπληγάδες
κι αν πλάι μας στεκότανε πιο λίγοι... Βαραβάδες.

«Οι ουρανοί μιλούν»

Κώστας Χαλλιорής

Κώστας Χαλλιорής

Οι νάνοι της πολιτικής, οι απαίδευτοι, οι άσχετοι, οι νεκροθάφτες του πολιτισμού, πάλι έκαναν το θαύμα τους. Δεν ενέκριναν να μπει στο Δημοτικό Κήπο της Χίου η προτομή του αείμνηστου Κώστα Χαλλιορή.

Ντροπή!

Οι αντιδράσεις των ανθρώπων του πνεύματος και των κατοίκων του νησιού, θα ανατρέψουν την απαράδεκτη αυτή απόφαση.